



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.011.02.2022

Pani
Małgorzata Pietrzak-Sikorska
Prezes Zarządu
Gospodarstwo Rolno-Hodowlane sp. z o.o.
z siedzibą w Żydowie
ul. Kościuszki 41
62-241 Żydowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.99.2022 Komisji
Rozstrzygającej z dnia 2 września 2022 r.

P/22/034 - Działalność spółek hodowli roślin i zwierząt nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa w latach 2017–2021

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gospodarstwo Rolno-Hodowlane sp. z o.o. z siedzibą w Żydowie (dalej: Spółka).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prezes Zarządu ¹ : Małgorzata Pietrzak-Sikorska ² (od 27 lipca 2021 r. do dnia podpisania wystąpienia pokontrolnego); Krzysztof Adamkiewicz (od 6 listopada 2018 r. do 12 marca 2021 r.); Dariusz Szymczak (od 14 lutego 2017 r. do 14 września 2018 r.); Jarosław Nowak ³ (od 13 października 2016 r. do 11 lutego 2017 r.). Członek Zarządu: Mirosław Pruszkowski (od 14 lutego 2017 r. do dnia podpisania wystąpienia pokontrolnego).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja przez spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt. 2. Gospodarka finansowa i majątkowa spółki. 3. Warunki weterynaryjne i utrzymanie zwierząt w spółce.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017 – 2021, z uwzględnieniem dowodów powstałych przed i po okresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	1. Tomasz Juskiewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/57/2022 z 30 marca 2022 r. 2. Andrzej Milewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/58/2022 z 30 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-2, tom I)

¹ Dalej: Prezes Zarządu, Prezes Spółki.

² W okresie od 15 marca 2021 r. do 27 lipca 2021 r., pełniąca obowiązki Prezesa Zarządu.

³ W okresie 11-14 lutego 2021 r., pełniący obowiązki Prezesa Zarządu

⁴ Dz. U. 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Spółka planowała wielkość produkcji w poszczególnych obszarach swojej działalności w sposób odpowiadający posiadanym możliwościom, uwzględniając potencjał i czynniki zewnętrzne. Na przestrzeni okresu objętego kontrolą widoczny był postęp ilościowy produkcji mleka, przy czym nie spełniono jakościowych parametrów w zakresie tłuszczu (w latach 2017, 2018, 2020) oraz białka (w latach 2017 i 2018), a których nieosiągnięcie było uzależnione – według wyjaśnień Spółki – od niedostatecznej jakości paszy, na którą wpływ miały niekorzystne warunki pogodowe (susza). Pomimo niższej od zaplanowanej liczby bydła w latach 2017 – 2019 Spółka osiągnęła wyższy wynik finansowy z tytułu sprzedaży żywca od zaplanowanego. Spółka prowadziła sprzedaż żywca baraniego, która pomimo prowadzonych działań marketingowych nie zawsze przynosiła oczekiwane efekty. W 2019 r. zmniejszono liczebność stada owiec. Zatrudniono głównego hodowcę, który posiadał stosowne wykształcenie jak i wiedzę praktyczną. Realizowano postęp hodowlany dobierając właściwy materiał genetyczny krów. Hodowla koni była zbieżna z założeniami ilościowymi zawartymi w biznesplanach. Spółka zapewniała stałą opiekę weterynaryjną zwierzętom, jednak wyłonienie zleceniobiorcy w zakresie usług weterynaryjnych dla bydła i owiec nastąpiło z naruszeniem zasad ustalonych przez Spółkę. Również sprzedaż żywca wołowego następowała z naruszeniem reguł ustalonych przez władze Spółki, tj. bez dokumentowania zebranych ofert. Nie udokumentowano przeprowadzenia przeglądów hodowlanych w latach 2017 – 2019. Przegląd z 2021 r. był wykonany nierzetelnie, bez powołania komisji do jego realizacji. Nierzetelnie dokumentowano przeglądy hodowlane ogierów oraz odnotowywano przekazywanie sprawozdań dotyczących stada ogierów. Spółka podjęła właściwe działania zmierzające do uaktualnienia cen z tytułu dzierżawy ogierów i hotelowania koni. Zarząd Spółki, wobec pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej i majątkowej Spółki wynikającej z panującej suszy, podejmował działania zmierzające do utrzymania płynności Spółki, uzyskując m.in. rozłożenia płatności czynszu dzierżawnego do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Warszawie (dalej KOWR) na raty. Skontrolowane wydatki były ponoszone prawidłowo, w sposób gospodarny i celowy. Na podstawie przyjętych przez Zgromadzenie Wspólników zasad wynagradzania członków zarządu prawidłowo naliczono składniki wynagrodzenia. W okresie objętym kontrolą Spółka ustaliła procedury regulujące tryb i zasady ich zbywania. Pomimo nieopracowania planu modernizacji i remontów, obiekty budowlane utrzymywane były we właściwym stanie technicznym. Przechodziły one wymagane przeglądy stanu technicznego, przy czym stwierdzono niezrealizowanie zalecanego remontu dachu oraz nierzetelne prowadzenie niektórych ksiąg obiektów budowlanych, m.in. poprzez brak dokonywania w nich wpisów o przeprowadzonych przeglądach.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przez spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt

Opis stanu faktycznego

Podstawową działalnością Spółki była hodowla bydła, koni (stado ogierów) i owiec, a także produkcja roślinna. Spółka nie prowadziła własnych programów hodowlanych. Działania w zakresie hodowli zwierząt dokonywane były na podstawie:

- dla owiec⁷: „Programu hodowli owiec w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych na lata 2004-2015”,
- dla bydła: „Strategicznego programu hodowli bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”,
- dla koni: „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”.

(akta kontroli: str. 269, 566-659, tom II)

W zakresie bydła mlecznego, głównym celem prac hodowlanych prowadzonych w Spółce był postęp genetyczny w zakresie cech mleczności i cech zapewniających wydłużenie użytkowania krów w stadzie. Spółka pracowała nad doskonaleniem cech krów i w tym celu zlecała Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka ocenę w tym zakresie. Spółka współpracowała z Federacją i Państwowym Instytutem Badawczym w Balicach w zakresie oceny genomowej wartości hodowlanej krów. Na podstawie tych badań Spółka typowała jałówki z najwyższymi wartościami hodowlanymi do zabiegu embriotransferu⁸.

Głównym celem prowadzonych prac hodowlanych w stadzie owiec było jego utrzymanie oraz sprzedaż wyselekcjonowanego, dobrego genetycznie materiału hodowlanego, zarówno męskiego jak i żeńskiego.

Spółka nie dokonywała postępu biologicznego na bazie własnego materiału hodowlanego koni (brak klaczy hodowlanych). Celem prowadzenia prac hodowlanych było przede wszystkim utrzymanie ogierów rasy wielkopolskiej. Prace hodowlane skupiały się na wydzierżawianiu ogierów do punktów kopulacyjnych, stanowienia klaczy w stadzie oraz pozyskiwanie nasienia świeżego od ogierów i jego sprzedaż.

(akta kontroli: str. 79, 566-659, tom II)

Szczegółowe dane planistyczne ujmowano w biznesplanach na poszczególne lata 2017-2021. W tych dokumentach planowano wielkość produkcji roślinnej i zwierzęcej. W okresie objętym kontrolą obowiązywały również wieloletnie programy inwestycyjne, tj.: na lata 2016-2020⁹; 2018-2022; 2019-2023; 2020-2024, 2021-2025, których treść

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Spółka prowadziła hodowlę owiec rasy Berrichon du Cher.

⁸ technika, która polega na przenoszeniu zarodków z macicy jednej krowy (dawczyni) do macicy innej krowy lub krów (biorczyni). Metoda ta pozwala na uzyskanie bardzo szybkiego postępu hodowlanego.

⁹ Plan na lata 2016-2020 został zaktualizowany na lata 2017-2021.

odnosiła się, np. do remontów budynków, zakupu maszyn. Towarowa produkcja roślinna, w tym struktura zasiewów i produkcja zwierzęca była planowana corocznie w biznesplanach na poszczególne lata. Produkcja roślinna była przeznaczana, przede wszystkim na potrzeby hodowli zwierzęcej – uzyskiwania paszy dla bydła mlecznego i hodowanego jako żywiec. Spółka prowadziła także sprzedaż materiału siewnego. Uprawiane przez Spółkę rośliny to: pszenica ozima, rzepak ozimy, pszenżyto ozime, żyto ozime, kukurydza, jęczmień, buraki cukrowe. Uprawy owsa były przeznaczane dla stada ogierów, natomiast buraki cukrowe były przeznaczane wyłącznie na sprzedaż.

(akta kontroli: str. 785-1685, tom II)

Areał będący w posiadaniu Spółki na 1 stycznia 2017 r. wynosił łącznie 4 592,4737 ha, w tym 4 577,0674 ha dzierżawionych od KOWR i 15,4063 ha gruntów własnych. Natomiast łączny, posiadany przez Spółkę areał na 31 grudnia 2021 r. wyniósł 4 560,4935 ha – przy czym grunty o powierzchni 4 530,8256 ha były dzierżawione od KOWR, a 29,6679 ha były własnością Spółki. Zmiana areału będącego w posiadaniu Spółki wynikała ze zwiększenia powierzchni gruntów własnych spółki w 2017 r., przy jednoczesnym zmniejszeniu powierzchni gruntów dzierżawionych od KOWR. Zmniejszenie powierzchni gruntów dzierżawionych od KOWR było dokonywane każdorazowo aneksem do umowy dzierżawy zawartej 5 marca 1994 r. Dodatkowo, Spółka w 2021 r. zawarła umowę dzierżawy z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Poznaniu na mocy której przyjęto w dzierżawę w okresie od maja do listopada 2021 r. grunt o powierzchni 245,9218 ha.

(akta kontroli: str. 427, 692-708, tom II)

W zakresie produkcji towarowej zbóż w latach 2017-2021 Spółka zaplanowała ją na poziomach odpowiednio: 13 059; 15 186; 17 075,04; 15 986; 14 923 ton. Wykonanie osiągnęło odpowiednio wartości: 16 721,73; 12 327,14; 12 561,39; 17 011,75; 16 350,12 ton. Zbiory zbóż w 2018 i 2019 r. były niższe od zakładanych o 18,8% i 26,4%. Wynikało to z panującej w tym okresie suszy.

(akta kontroli: str. 944, 1077, 1227, 1400, 1517, 1703, tom II)

W latach 2017-2021 Spółka zaplanowała sprzedaż produktów roślinnych na poziomach odpowiednio: 15 082,1; 15 414,8; 18 652,8; 15 757,4; 16 961,7 tys. zł. Faktyczna wartość sprzedaży wyniosła 12 636,1; 14 414,9; 13 989,4; 16 420,6; 16 919,8 tys. zł. W 2018 r. uzyskane przychody ze sprzedaży zbóż były niższe o 6,5%, a w 2019 r. o 25% z powodu suszy.

(akta kontroli: str. 843, 971, 1107, 1247, 1547, tom II)

Pogłowie bydła mlecznego w latach 2017-2021 (stan na 31 grudnia) wynosiło odpowiednio: 912, 950, 941, 977, 958 szt. W biznesplanach Spółki zaplanowano pogłowie bydła mlecznego w sztukach: 910, 914, 941, 940, 979. Plan był zbieżny z wykonaniem w 2019 r., a w 2021 r. wykonanie było o 20 szt. niższe od zakładanych planów. Natomiast w 2017 r., 2018 r., 2020 r. wykonanie było wyższe od planów o 75 szt. Analizując jednak cały kontrolowany okres, wykonanie było o 55 szt. wyższe od liczb przyjmowanych w biznesplanach, czyli pogłowie bydła mlecznego w ciągu pięciu lat osiągnięto na poziomie wyższym od planów o 55 szt. Łączna liczba bydła, która była zaplanowana w latach 2017-2021 (na 31 grudnia), to odpowiednio:

2 546, 2 595, 2 564, 2 487, 2 547 szt. Faktycznie, Spółka na koniec każdego roku posiadała pogłowie bydła na poziomie: 2 405, 2 351, 2 382, 2 502, 2 571 szt. W latach 2017- 2019 nie osiągnięto zaplanowanych wartości, tj. liczba bydła (wykonanie) była niższa odpowiednio o 141 szt., 244 szt., 182 szt. Natomiast w 2020 r. i 2021 r. osiągnęła wartości wyższe od zaplanowanych o 15 szt. i 24 szt. W latach 2017 – 2019 urodzenia cieląt żywych kształtowała się w wysokości odpowiednio: 890 szt., 965 szt., 886 szt., a zgonu cieląt do 6 miesiąca życia odpowiednio: 71 szt., 137 szt., 104 szt. Ww. różnice pomiędzy zaplanowaną a osiągniętą liczbą sztuk bydła wynikały z mniejszej liczby urodzeń cieląt (zwłaszcza 2019 r.) i większą niż w latach poprzednich liczbą zgonu cieląt do 6 miesiąca życia. Spółka zaplanowała osiągnięcie wartości ze sprzedaży bydła na poziomie odpowiednio: 2 868,8; 2 366,1; 2 343; 2 802,1; 3 060,8 tys. zł, a osiągnięto wartości ze sprzedaży to odpowiednio: 2 781,5; 2 601; 2 361; 2 473,8; 3 726,6 tys. zł. Niższe od planowanych przychody ze sprzedaży żywca Spółka osiągnęła w 2017 r. i 2020 r. odpowiednio o 87,3 tys. zł i 328,3 tys. zł, a wyższe w 2018 r., 2019 r., 2021 r. odpowiednio o wartości: 234,9 tys. zł, 18 tys. zł i 665,8 tys. zł. Biorąc pod uwagę cały kontrolowany okres, przychody ze sprzedaży żywca wołowego były wyższe o 503,1 tys. zł od planowanych przychodów.

Założenia wynikające z biznesplanów Spółki na poszczególne lata 2017-2021 przewidywały, że sprzedaż żywca wołowego wyniesie odpowiednio: 489,79; 406,79; 403,96; 472,38; 487,88 ton. Spółka w latach 2017-2021 sprzedała żywiec wołowy w ilościach odpowiednio: 439,50; 419; 351,50; 378,70; 407,90 ton. Zatem wykonanie w 2018 r. było na poziomie wyższym o 12,21 ton w stosunku do planu. Natomiast w 2017 r. i w latach 2019 – 2021 Spółka sprzedała żywca mniej od wartości zakładanych w planach odpowiednio o 50,29; 52,46; 93,68; 79,98 ton. Zgodnie z wyjaśnieniami Zarządu Spółki, *w biznesplanie na rok 2018 przychody z żywca wołowego na ten rok zaplanowano na mniejszym poziomie jak wykonanie w 2017 r. przy założeniu zmniejszonej sprzedaży żywca o 43,2 tony. Mniejsza sprzedaż żywca wg planu na 2018 r. wynikał ze stosowania większej ilości nasienia seksowanego i zmniejszenia poziomu brakowania. Podobnie na rok 2019 plan był mniejszy od wykonania 2018 r. z uwagi na dalsze stosowanie większej ilości nasienia seksowanego i zmniejszenia poziomu brakowania. Natomiast plan na rok 2020 w części dotyczącej sprzedaży żywca wołowego przewidywał większą ilość sztuk młodego bydła opasowego, a w efekcie Spółka nie wykonała założonego planu sprzedaży na rok 2020.*

(akta kontroli: str. 399, 841, 844, 969, 972, 1103, 1108, 1245, 1248, 1545, 1548, tom II)

W biznesplanach na lata 2017-2021 Spółka zaplanowała produkcję mleka – średnio od jednej krowy rocznie – w wysokości odpowiednio: 9.950; 10 000; 10 000; 10 300; 10 500 litrów, a uzyskano produkcję na mleka na poziomie: 9 952,55; 9 750; 10 262; 10 414; 10 867 litrów. Plan nie został zrealizowany w 2018 r., co wynikało z panującej suszy, która obniżyła jakość paszy produkowanej przez Spółkę i przeznaczanej do karmienia zwierząt, w tym krów mlecznych.

(akta kontroli: str. 399, 743, 842, 970, 1105, 1546, tom II)

Wiek pierwszego wycielenia krów w Spółce ulegał obniżeniu i wynosił średnio, w poszczególnych latach 2017-2021 odpowiednio: 761, 729, 721, 725, 716 dni. Okres międzywycieleniowy średnio w poszczególnych latach wynosił: 412, 427, 428, 429, 399 dni. Zaprezentowane dane wynikają ze średniego stanu stada krów, który wykazywał trend wzrostowy, tj.: 892,5; 936; 940,5; 959; 974 szt.

(akta kontroli: str. 400, tom II)

W latach 2017-2021 Spółka w poszczególnych rocznych biznesplanach zaplanowała sprzedaż żywca baraniego odpowiednio na 2,40; 3,60; 15,54; 7,15; 4,67 ton. Faktyczna sprzedaż żywca baraniego wyniosła: 4,60; 2,74; 16,50; 7,15; 5,70 ton. Planu nie osiągnięto w 2018 r. – Spółka zaplanowała sprzedaż 15 tryków, a sprzedano dwie sztuki. Tryki nie są przeznaczane na ubój, tylko do dalszej hodowli. Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu, *Spółce nie udało się znaleźć nabywców na zaplanowane sztuki tryków. Poza tym, baranina nie cieszyła się zainteresowaniem ubojni krajowych, a sprzedaż eksportowa nie zawsze pozwalała przeprowadzić transakcję w określonym, najlepszym dla walorów smakowych mięsa jagnięcego momencie.* W 2019 r. Spółka zaplanowała większą sprzedaż żywca baraniego w celu zmniejszenia liczebności stada. Wynikało to z niskiego zainteresowania potencjalnych kontrahentów zakupem żywca baraniego jak i klientów, którzy chcieliby zakupić zwierzęta w celach hodowlanych. Podejmowano działania marketingowe – oferta sprzedaży owiec była dostępna na stronie internetowej Spółki¹⁰. Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu, *Spółka należała do Regionalnego Związku Hodowców Owiec i Kóz w Poznaniu. Związek wspomagał Spółkę w wyszukiwaniu potencjalnych nabywców żywca baraniego oraz owiec do dalszej hodowli. Związek nadawał również licencję jarkom i trykom, co pozwalało uzyskać wyższą cenę od hodowców zainteresowanych zakupem zwierząt do hodowli. Związek partycypował w kosztach wynikających z uczestnictwa w wystawach hodowlanych Spółki. Z uwagi na to, że stan posiadania owiec zmniejszył się, Spółka mogła w mniejszym zakresie liczyć na wsparcie Związku.*

(akta kontroli: str. 677-680, 742, 784 tom II)

W kontrolowanym okresie Spółka w biznesplanach planowała następujące liczby ogierów w stadzie: 23, 24, 25, 23, 24 szt. Na koniec lat 2017-2021 podstawowe stado ogierów w Gnieźnie liczyło odpowiednio 24, 25, 25, 23 i 23 koni, w tym konie rasy wielkopolskiej w latach 2016-2020 10 sztuk i 8 w 2021 r. W stadzie podstawowym były także konie rasy szlachetnej półkrwi tj. 10 ogierów w 2016 i 2017 r. 11 w 2018 r., 12 w 2019 r. i po 10 ogierów w 2020 i 2021 r., 10. Pozostałe to konie rasy KWPN¹¹, oldenburskiej, małopolskiej, zimnokrwistej. Stado ogierów posiadało również konie w stadzie niehodowlanym, w którym w latach 2017-2020 było odpowiednio: 4, 5, 5, 6, 6 szt. koni. Na 2017 r., 2018 r. zaplanowano włączenie po jednym ogierze do stada hodowlanego i zostało to zrealizowane. Na 2019 r. i 2020 r. zmian nie zaplanowano. Na 2021 r. zaplanowano wyłączenie jednego ogiera ze stada i zostało to wykonane.

¹⁰ <https://www.grh-zydowo.pl/oferta/>

¹¹ Koninklijk Warmbloed Paard Nederland, w Polsce funkcjonuje pod nazwą holenderski koń gorąckrwisty.

W Spółce nie przyjęto wskaźników wynikających ze Strategicznego programu hodowli koni, ponieważ hodowane były wyłącznie ogiery.

(akta kontroli: str. 415, 814, 937, 1066, 1067, 1220, 1510, tom II)

W latach objętych kontrolą zawartość białka w produkowanym mleku przez Spółkę wynosiła odpowiednio: 3,37%, 3,37%, 3,5%, 3,5%, 3,44%, a tłuszczu 3,78%, 3,99%, 4,41%, 4,05%, 4,1%. Zgodnie z Strategicznym programem hodowli bydła mlecznego zawartość białka w mleku nie powinna być niższa niż 3,4%, a zawartość tłuszczu nie niższa od 4,1%. Spółka nie osiągnęła wymaganych parametrów w zakresie zawartości białka w 2017 r. i 2018 r., a zawartości tłuszczu w 2017 r., 2018 r., 2020 r. Zgodnie ze złożonymi przez głównego hodowcę wyjaśnieniami, *zawartość białka w mleku była uzależniona od jakości paszy, której składnikiem była m.in. lucerna. W zależności od parametrów tej paszy, zmieniała się zawartość białka w mleku. Jakość użytkowa lucerny była uzależniona od warunków pogodowych i pory zbioru. W 2017 r. i 2018 r. niedostateczna jakość tej paszy (susza) przełożyła się na zawartość białka. Z kolei zawartość tłuszczu w mleku była powiązana z jakością kukurydzy. Gorsze warunki pogodowe przenosiły się na jakość paszy i tym samym parametry jakościowe mleka.* Spółka prowadziła badania próbek pasz (kiszzonek roślinnych), co pozwalało bieżąco monitorować ich parametry jakościowe.

(akta kontroli: str. 400, 743-757, tom II)

W okresie objętym kontrolą funkcję głównego hodowcy sprawowała jedna osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę od 1 września 2012 r. Główny hodowca ukończył studia wyższe na wydziale hodowli i biologii zwierząt Akademii Rolniczej w Poznaniu – kierunek zootechnika. Następnie, 28 stycznia 2005 r. uzyskał tytuł doktora nauk rolniczych w zakresie zootechniki. Zatrudniona osoba posiadała stosowne doświadczenie zawodowe, ponieważ przed podjęciem pracy w Spółce przez okres sześciu lat była zatrudniona w charakterze głównego specjalisty ds. produkcji zwierzęcej i hodowli w innym przedsiębiorstwie z branży rolnej. Ukończyła wówczas kurs instruktorów rekreacji ruchowej w zakresie jazdy konnej. W związku z zatrudnieniem w Spółce główny hodowca otrzymał zakres czynności. Zgodnie z nimi był odpowiedzialny za prowadzenie całokształtu spraw dotyczących produkcji zwierzęcej, tj. między innymi kierowanie i koordynacja prac hodowlanych w Spółce, prowadzenie dokumentacji ewidencyjnej zwierząt, kierowanie i koordynacja prac personelu zatrudnionego przy produkcji zwierzęcej, współpraca ze służbą weterynaryjną. Pracę głównego hodowcy nadzorował Zarząd Spółki.

(akta kontroli: str. 385-397, 678, tom II)

W okresie objętym kontrolą Spółka otrzymała w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020¹² wsparcie finansowe w 2019 r. w wysokości 10 311,50 zł, a za 2020 r. i 2021 r. kwoty po 10 462,00 zł – płatności dla obszarów nizinnych. Płatności z tytułu utrzymywania dobrostanu zwierząt: za 2020 r. – kwota 579 375,70 zł, a za 2021 r. – kwota 337 167,93 zł. Spółka nie otrzymywała płatności

¹² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 r., poz. 415).

z tytułu posiadania koni rasy wielkopolskiej, ponieważ nie posiadała klaczy, co wynikało § 10 ust. 1 pkt 4 wyżej wskazanego rozporządzenia. Spółka nie otrzymywała płatności z tytułu zachowania zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie, gdyż jej działalność miała typowo charakter towarowy, a jej strategiczne zadania koncentrowały się na produkcji zwierzęcej. W tym zakresie hodowla roślin i zwierząt była zgodna z zawartymi umowami i porozumieniami. Spółka otrzymywała również dopłaty bezpośrednie z ARiMR¹³. Przykładowo, w 2021 r. zawnioskowano o wypłatę 3 410 623,01 zł¹⁴.

(akta kontroli: str. 370-373, 404, 405, tom II)

W biznesplanach na rok: 2017, 2018 i 2019 Spółka nie planowała produkcji materiału siewnego. W biznesplanie Spółki na 2020 r. przewidziano reprodukcyjne uprawy nasienne w ramach kontraktacji. Zaplanowano przeznaczenie pow. ok. 102 ha na uprawy ozime i ok. 344 ha na uprawy jare i faktycznie taką powierzchnię przeznaczono pod ten cel. Z kolei na 2021 r. Spółka zaplanowała uprawy reprodukcyjne nasienne jare na powierzchni ok. 350 ha, faktycznie na ten cel przeznaczono 263 ha. Różnica wynikała z faktu, że w chwili sporządzania planu Spółka nie podpisała jeszcze umów z firmami nasiennymi, zatem trudno było ustalić wielkość zasiewów na ten cel. Uzyskane zbiory z upraw nasiennych w 2020 r. wyniosły 756 ton nasion zbóż i 503,40 ton nasion roślin strączkowych. W 2021 r. Spółka uzyskała zbiory ze zbóż nasiennych na poziomie 332,20 ton i 338 ton zbioru nasiennych roślin strączkowych. W biznesplanie na rok 2019 nie planowano reprodukcyjnych upraw nasiennych. Zarząd podjął jednak taką decyzję i w tym roku przeznaczono 126,70 ha pod uprawy zbóż jarych i ozimych i 75 ha pod rośliny strączkowe. Uzyskane zbiory wynosiły odpowiednio 288,10 ton i 228,70 ton. W wyjaśnieniach Zarząd wskazał, że *uprawy roślin strączkowych są wskazane, ponieważ wpływają korzystnie na glebę poprzez absorpcję przez te rośliny azotu atmosferycznego. Natomiast owies jary stanowi ważny element płodozmianu, a jęczmień jary jest odporny na suszę. Żyto ozime z kolei można uprawiać na glebach przepuszczalnych, o małych zdolnościach do zatrzymywania wody. Cena za 1 tonę jaką oferują firmy nasienne to cena rynkowa sprzedaży podwyższona o 20%. Decyzję o zawarciu umowy kontraktacyjnej po zatwierdzeniu biznesplanu na 2019 r. Zarząd podjął kierując się interesem Spółki i zamiarem osiągnięcia wyższego dochodu przy analogicznym nakładzie pracy. Istotne jest również to, że 2018 r. i 2019 r. Spółka uzyskała niższe zbiory roślin z uwagi na suszę. Decyzja o przeznaczeniu do obsiania części gruntów zbożami o niższych wymaganiach glebowych (wilgoci) było podyktowane m.in. doświadczeniami związanymi z suszą.*

(akta kontroli: str. 380-382, 406, 810, 934, 1063, 1217, 1507, tom II)

W okresie objętym kontrolą Spółka sprzedała reprodukowany materiał siewny w latach 2019-2021. Wyprodukowany materiał to odpowiednio: 516,7; 1 259,4; 670,2

¹³ Jednolita płatność obszarowa, płatność za zazielenienie, płatność redystrybucyjna, płatność do powierzchni upraw roślin strączkowych na ziarno, płatność do powierzchni upraw roślin pastewnych, płatność do powierzchni upraw buraków cukrowych, płatność do bydła, płatność do krów, płatność do owiec, dyscyplina finansowa.

¹⁴ Na dzień 17 czerwca 2022 r. nie było informacji jaką kwotę przyznano Spółce.

ton, a jego wartość to: 453,8 tys. zł, 1 153,1 tys. zł, 870,5 tys. zł. Spółka nie sprzedawała odmian własnych. Największy przychód ze sprzedaży materiału siewnego w stosunku do sprzedaży produktów roślinnych Spółka osiągnęła w 2020 r. Udział ten wyniósł 2,2% i był zarazem największym udziałem w sprzedaży ogółem Spółki – 1,1%¹⁵. Najmniejszy przychód ze sprzedaży materiału siewnego w stosunku do sprzedaży produktów roślinnych Spółka osiągnęła również w 2020 r. i wyniósł on 1,1%, był on zarazem najmniejszym udziałem w sprzedaży ogółem Spółki i wyniósł 0,1%¹⁶. W 2019 r. sprzedaż reprodukowanego materiału siewnego do firm nasiennych wyniosła 332,8 tys. zł, a wartość 121 tys. zł stanowiła pozostałą sprzedaż. Również w 2020 r. pozostała sprzedaż osiągnęła zbliżoną wartość 122,8 tys. zł, a za kwotę 1 030,3 tys. zł do firm nasiennych. Cała sprzedaż w 2021 r. była skierowana do firm nasiennych. Spółka w biznesplanach planowała łącznie reprodukcyjną produkcję nasienną i towarową produkcję roślinną. W związku z tym nie można stwierdzić, na ile plany były adekwatne do wykonania.

(akta kontroli: str. 407, 408, 411, tom II)

Zarząd Spółki uchwałą nr 3/07/2016 z 1 lipca 2016 r. ustalił zasady sprzedaży żywca obowiązujące w Spółce. Następnie, uchwałą nr 01/01/2021 z 5 stycznia 2021 r. uregulowania te zostały zmodyfikowane. Zgodnie z Regulaminem sprzedaży (..) z 2016 r., który stanowił załącznik do uchwały Zarządu Spółki, sprzedaż żywca wołowego i baraniego poprzedzona jest rozeznaniem rynku i na tę okoliczność winna powstać notatka. Wartość sprzedanych zwierząt była zawsze powyżej wartości księgowej, odbywała się zgodnie z założeniami ilościowymi przyjętymi w biznesplanach na poszczególne lata. Szczegółową analizą objęto 11 faktur sprzedaży zwierząt pochodzących z okresu objętego kontrolą¹⁷. Dane z faktur odpowiadały protokołom ważenia zwierząt, których treść potwierdzali podpisem pracownicy Spółki. Przedstawiona do kontroli dokumentacja (dziewięć transakcji sprzedaży) nie zawierała udokumentowanego rozeznania rynku na podstawie którego dokonano wyboru kontrahenta, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli: str. 349-350, 360-363, 429-434, 449-451, 478, 487-488, 763, tom II)

Zasady przeprowadzania przeglądów hodowlanych zostały określone w „Strategicznym programie hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” oraz piśmie KOWR¹⁸. Spółka posiadała protokół z przeglądu ogierów z 19 października 2021 r. W przeglądzie uczestniczył przedstawiciel KOWR, przedstawiciel Związku Hodowców Koni Wielkopolskich oraz pracownicy Spółki. Brak było zarządzenia Zarządu o powołaniu komisji do przeprowadzenia przeglądu. Protokół z przeglądu ogierów zawierała nr ewidencyjny konia, nazwę ogiera, rok urodzenia, maść i rasę. Wskazano również ogiery użyte innym podmiotom i ten sam zakres danych. Protokół nie zawierał oceny stanu kondycji i pielęgnacji koni. Nie udokumentowano w formie protokołów przeglądów hodowlanych za lata 2017-

¹⁵ Dotyczy sprzedaży materiału siewnego grochu odmiany hubal C1.

¹⁶ Dotyczy sprzedaży materiału siewnego bobiku odmiany fanfare C1.

¹⁷ Sześć faktur o najwyższej wartości transakcji i pięć o najniższej wartości.

¹⁸ z 21 lutego 2018 r. Nr CEN.DNSS.WH.6173.8.2018.IW.2

2020. Zgodnie z załącznikiem nr III do „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” i pismem KOWR z 2018 r., przeglądy hodowlane powinny być przeprowadzane przynajmniej raz w roku, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Klasyfikacja koni do stada hodowlanego i niehodowlanego winna być wskazana w protokołach z przeglądów hodowlanych. Protokół z przeglądu hodowlanego z 19 października 2021 r. nie zawierał takich wskazań, natomiast z uwagi na brak protokołów przeglądów hodowlanych za lata 2017-2020, nie można stwierdzić, czy taka klasyfikacja miała miejsce, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli: str. 518, tom II)

Konie należące do Spółki brały udział w wystawach i zawodach jeździeckich. Ocena genetyczna koni była weryfikowana w związku z zakupem ogierów¹⁹. W 2017 r. jeden z ogierów²⁰ brał udział w XXVIII Krajowej Wystawie Zwierząt Hodowlanych w Poznaniu, gdzie zdobył tytuł czempiona rasy SP. W 2018 r. ogier Czumen²¹ był wystawiany w Mistrzostwach Wielkopolski w Sierakowie i Cavaliadzie Poznań - klasa N i C. Inne konie brały udział w Zawodach Ogólnopolskich Oficjalnych klasy N i C, w kwalifikacjach do Mistrzostw Polski Młodych Koni, w finale Mistrzostw Polski Młodych Koni Strzegom - konie pięcioletnie. W 2019 r. konie należące do Spółki brały udział w Zawodach Ogólnopolskich klasy N i C, kwalifikacjach do Mistrzostw Polski Młodych Koni, w finale Mistrzostw Polski Młodych Koni Strzegom - konie sześcioletnie klasa N i C, w Towarzyskich Zawodach Regionalnych klasa L i P²².

(akta kontroli: str. 368, 489-565, 644, 741, 780, 1687-1702, 1723, tom II)

Spółka wydierżawiała konie w celach rozplodowych (wyjazd konia do innego hodowcy). Zarząd Spółki zarządzeniem z 11 stycznia 2011 r. wprowadził regulamin wydierżawiania ogierów ze stada ogierów w Gnieźnie. Zarządzeniem tym ustalona była jednolita stawka za dzierżawę wszystkich koni ze stada ogierów w wysokości 2 020 zł brutto. W kolejnym zarządzeniu nr 3/2021 z 24 listopada 2021 r. stawki dzierżawy zostały zróżnicowane w zależności od konia. Wynosiły one od 2 200 zł do 2 400 zł brutto. Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami Prezesa Zarządu, *Spółka określiła opłaty za dzierżawę koni, kierując się rozeznaniem cenowym w podmiotach świadczących podobne usługi. KOWR nie przekazał zarządowi Spółki wytycznych w zakresie wysokości ustalanych cen.* W wybranych do kontroli fakturach²³ uwzględniano obowiązujące ceny dzierżawy, a przychód Spółki z tytułu zawarcia tych pięciu umów wyniósł 9 470 zł. Płatności były realizowane terminowo, w chwili zawierania umowy Spółka pobierała zaliczkę. Zgodnie z umowami, użytkujący ogiera ponosił pełną odpowiedzialność finansową za szkody spowodowane przez konia, obniżenie jego wartości, czy padnięcia, jeśli zaistniały z winy użytkującego. Opłata za użytkowanie ogiera nie była uzależniona od ilości pokryć. Użytkujący był zobowiązany do zapewnienia ogierowi właściwego pomieszczenia, ruchu na świeżym

¹⁹ Badania genetyczne dla ogiera Galapagos dokonane 2 listopada 2015 r.

²⁰ Ogier Czardasz.

²¹ Koń nie zdobył nagrody.

²² W latach 2018-2021 konie ze stada ogierów w Gnieźnie nie zdobyły nagród.

²³ Do kontroli wybrano pięć faktur, po jednej z każdego roku objętego kontrolą.

powietrzu, wyżywienia, leczenia, szczepień. Miejscem pobytu ogiera mogło być wyłącznie to wskazane w umowie. W przypadku podejrzenia choroby u konia, użytkujący był zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Spółki. Spółka zastrzegła w treści umowy możliwość ubezpieczenia ogiera, wówczas aneks do umowy regulował szczegóły ubezpieczenia i zasady pokrywania kosztów ubezpieczenia przez strony umowy. W przypadku braku opłaty za dzierżawę lub nieterminowego jej wnoszenia, pogorszenia stanu zdrowia konia, kontuzji konia, użytkujący ponosił odpowiedzialność na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym. Łączny przychód Spółki z tytułu dzierżawy koni w latach 2017-2021 wyniósł 164 620,91 zł, natomiast z tytułu sprzedaży nasienia świeżego 215 811,04 zł.

(akta kontroli: str. 187-191, 210-216, tom II)

W okresie objętym kontrolą Spółka nie sprzedawała koni ze stada hodowlanego, jak również ze stada niehodowlanego.

(akta kontroli: str. 417, 677-680, tom II)

Spółka oferowała usługi pensjonatu dla koni. Zarządzeniem Prezesa Zarządu Spółki z 1 kwietnia 2009 r. ustalono jednolitą stawkę 22 zł netto za dobę pobytu konia. Następnie, zarządzeniem z 1 lipca 2021 r. Prezes Zarządu wprowadził nowy cennik, tj.: za miesięczny pobyt ustalono cenę 720 zł, dzienną stawkę ustalono na 26 zł, a cenę za boks (doba) na 50 zł brutto. Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami przez Zarząd Spółki, *przed wprowadzeniem nowych stawek zarząd Spółki zobowiązał kierownika stada ogierów w Gnieźnie do przeprowadzenia rozeznania cenowego podobnych usług w powiecie gnieźnieńskim. Uwzględniono zbliżone usługi, poziom świadczonych usług przez Spółkę, czystość stajni, położenie (dogodny dojazd).* Spółka nie posiadała dokumentów z przeprowadzonego rozeznania cenowego, ale zgodnie z wyjaśnieniami zarządy *podjęjąc wszelkie decyzje zawsze opierały się o informację, które były pozyskiwane od merytorycznych pracowników.* Wprowadzenie nowych stawek uwzględniało okres pobytu konia, Spółka preferowała dłuższe pobyty koni – miesięczne, ponieważ pozwalało to lepiej zaplanować i zorganizować pracę w stajni. Cena za pobyt miesięczny mogła być zastosowana tylko wtedy, gdy koń przebywał pełen miesiąc w pensjonacie. W wybranych do kontroli fakturach²⁴ uwzględniano obowiązujące cenniki. Nie stwierdzono, by płatności uiszczano po terminie. Umowa zawierała postanowienia dotyczące zastawu na koniu w przypadku braku płatności, konsekwencje opóźnienia z tytułu płatności regulowały przepisy Kodeksu cywilnego. W ramach usługi pensjonatowej pracownicy Spółki zobowiązani byli do wymiany ściółki w boksach i ich czyszczenia do „czysta” raz na dwa tygodnie, codziennie boksy były dościelane świeżą słomą. Zapewniano ruch dla konia oraz karmienie określonymi porcjami żywieniowymi (5 kg owsa i siana dziennie). Usługi weterynaryjne i kowalskie nie zawierały się w zawartych umowach – ich wykonanie nie należało do obowiązków Spółki. Łączny przychód Spółki w latach 2017-2021 z tytułu pensjonatu dla koni wyniósł 940 898,71 zł.

(akta kontroli: str. 186, 188-191, 217-218, 222, 764, tom II)

²⁴ Do kontroli wybrano pięć faktur, po jednej z każdego roku objętego kontrolą.

Spółka – w zakresie stada ogierów posiadała dokumentację hodowlaną, tj. imienny wykaz koni sporządzany na 1 stycznia 2017, 2018, 2019, 2020 i 2021 r. W dokumentach tych wymieniano nazwę ogiera, nr ewidencyjny, rasę, rok urodzenia, pochodzenie, wymiary konia. W zestawieniach wskazywano na maść koni. Spółka posiadała zestawienia ogierów kryjących i pokrytych klaczy w latach 2017 - 2021, gdzie wskazywano na ilości pokryć przez poszczególne ogiery i miejsca (powiaty, skąd pochodziły klacze). Spółka prowadziła dokumentację rozdział ogierów na sezony kopulacyjne w latach 2017-2021

W terminach określonych w Strategicznym programie hodowli koni oraz Wytucznych KOWR z 2018 r. powinny być wysłane sprawozdania związane z hodowlą koni – realizacją zadań związaną ze stadem ogierów, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli: str. 642, 1687-1702, tom II)

Spółka w okresie objętym kontrolą prowadziła działalność promocyjną zwierząt hodowanych. Posiadała foldery reklamowe, a informacje promocyjne znajdowały się również na stronie internetowej Spółki. W związku z hodowlą koni Spółka w latach 2017-2021 uczestniczyła w dziesięciu wystawach krajowych²⁵. Łączne koszty poniesione w okresie objętym kontrolą z tego tytułu wynosiły 68 321,15 zł. W 2017 r. ogier rasy SP²⁶ zdobył tytuł czempiona. W zakresie hodowli bydła Spółka brała udział w sześciu wystawach krajowych²⁷. Poniesione z tego tytułu koszty to 40 813,59 zł, a nagrody wyniosły 15 380 zł. Spółka uczestniczyła również w pięciu wystawach owiec²⁸. Koszty uczestnictwa wyniosły 773, 40 zł i były niższe niż uzyskane nagrody – 2 600 zł. W okresie objętym kontrolą Spółka nabyła dwa ogiery, w celu wprowadzenia nowego materiału genetycznego do hodowli. Jednym z nich to ogier Galapagos zakupiony za cenę 32,4 tys. zł. Koń był wysoko cenionym reproduktorem, jak również regularnie uczestniczył w zawodach jeździeckich, reprezentując Spółkę jako hodowcę. Do podmiotów z którymi Spółka współpracowała w zakresie sprzedaży nasienia oraz usług stanowienia klaczy zaliczały się spółki Skarbu Państwa podlegające KOWR, np.: Stadnina Koni Racot sp. z o.o., Stadnina Koni Pępowo sp. z o.o. oraz Stadnina Koni Nowielice sp. z o.o.

(akta kontroli: str. 366-368, 378-379, tom II)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zarząd Spółki podjął uchwałę nr 3/07/2016 z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu sprzedaży likwidowanych składników majątku Spółki. W pkt 5.1 Regulaminu wskazano, że organizację sprzedaży żywca prowadzi Główny Hodowca Spółki. Sprzedaż żywca jest poprzedzona rozeznaniem rynku u minimum trzech

²⁵ W latach 2020-2021 Spółka nie uczestniczyła w wystawach z uwagi na epidemię COVID-19.

²⁶ Polski koń szlachetny półkrwi: koń sportowy, który ma sprostać wymaganiom wyczynu w różnych dyscyplinach jeździeckich. Koń ten wykazuje się przydatnością do ujeżdżenia, skoków przez przeszkody WKKW oraz sportu zaprzęgowego.

²⁷ Po dwie wystawy w 2017 r., 2018 r. i 2019 r., brak udziału w 2020 r. i 2021 r. z uwagi na epidemię COVID-19.

²⁸ Dwie wystawy w 2017 r., jedna w 2018 r. i dwie w 2019 r., brak uczestnictwa w 2020 r. i 2021 r. z uwagi na epidemię COVID-19.

podmiotów zajmujących się skupem żywca w zakresie oferowanych cen (pkt 5.2). Po zebraniu ofert Główny Hodowca Spółki dokonuje porównania zaproponowanych cen (pkt 5.4). Notatka z przeprowadzonego porównania cen i warunków nabycia wraz z rekomendacją wyboru oferenta, zostaje przedłożona Prezesowi Zarządu celem zatwierdzenia wyboru oraz jest załączona do faktury sprzedaży (pkt 5.5). W wybranych do kontroli 11 fakturach sprzedaży żywca, do różnych kontrahentów, nie było załączonych ww. notatek do 9 faktur. Łączna wartość tych transakcji wyniosła 1 356, 84 tys. zł. Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że w dokumentacji Spółki dotyczącej sprzedaży żywca w okresie od stycznia 2017 r. do czerwca 2021 r. nie odnaleziono notatek potwierdzających dokonanie rozeznania cenowego. (...) Począwszy od zmiany w składzie Zarządu, od lipca 2021 r., Zarząd Spółki przejął do osobistego prowadzenia sprawy z zakresu sprzedaży żywca w przypadku transakcji o znacznej wartości i w tym zakresie dokonywał rozeznania cenowego. Uchwałą nr 01/01/2021 z 5 stycznia 2021 r.²⁹ Zarząd Spółki zmodyfikował uregulowania w zakresie sprzedaży żywca. Treść załącznika do Regulaminu w pkt B nie wskazywała na konieczność sporządzania pisemnych notatek. W wyjaśnieniach wskazano, że aktualnie obowiązująca uchwała nr 01/01/2021 z 5 stycznia 2021 r. w zakresie sprzedaży żywca nie zawiera wymogu sporządzania pisemnych notatek z rozeznania rynku. Tym niemniej, do złożonych wyjaśnień Prezesa i członka zarządu załączono dwie notatki z 17 grudnia 2021 r. oznaczone jako „Rozeznanie rynku”. Brak notatek dokumentujących rozeznanie rynku w zakresie cen skupu żywca przed 5 stycznia 2021 r. było niezgodne z obowiązującymi uregulowaniami wewnętrznymi Spółki. Odpowiedzialność za taki stan ponosił główny hodowca oraz Prezes Spółki.

(akta kontroli: str. 349-350, 360-363, 429-434, 449-451, 478, 487-488, 763, tom II)

2. Przeglądy hodowlane koni w latach 2017-2019 i 2020 r wykonywano niezgodnie z załącznikiem nr III do „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” (pkt 1) i wytycznymi KOWR z 2018 r.:

- a) nie udokumentowano przeglądów hodowlanych za lata 2017-2018,

Prezes i członek Zarządu Spółki wyjaśnili, że *przeglądy hodowlane w latach 2017-2018 były przeprowadzane, ale nie były protokolowane.*

- b) protokół z 19 października 2021 r., z przeglądu i selekcji koni nie zawierał takich elementów jak oceny: stanu kondycji i pielęgnacji koni, jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru zootechnicznego i weterynaryjnego Treść tego protokołu ograniczała się do danych ewidencyjnych, bez opisu stanu kondycji i pielęgnacji koni.
- c) przeprowadzenie przeglądu hodowlanego 19 października 2021 r. nie było poprzedzone powołaniem komisji do jego przeprowadzenia.

²⁹ Uchwała weszła w życie 5 stycznia 2021 r.

Prezes i członek Zarządu Spółki wyjaśnili, że w 2019 r. zrezygnowano z przeprowadzenia przeglądu z uwagi na brak zmian w stadzie – nie przybył żaden ogier, a w 2020 r. – z uwagi na stan epidemii COVID-19.

W załączniku nr III do „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” (pkt 1) i wytycznych KOWR z 2018 r. wskazano, że po każdym przeglądzie sporządzany jest protokół, podpisany przez wszystkich członków komisji (pkt 3). Jednocześnie, zgodnie z wytycznymi KOWR z 2018 r. przeprowadzenie przeglądu winno być poprzedzone powołaniem komisji (pkt 3). Dokument powinien zawierać ocenę stanu kondycji i pielęgnacji koni (ocenę jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru zootechnicznego i weterynaryjnego). Odpowiedzialność w tym zakresie ponosił kierownik stada ogierów.

(akta kontroli: str. 517-518, 642-644, 780, 1687-1702, 1723, tom II)

3. W załączniku nr II do „Strategicznego programu hodowli koni w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych” i wytycznych KOWR z 2018 r. wskazano terminy na przekazywanie do KOWR sprawozdań ze stad ogierów, tj.: sprawozdanie z sezonu kopolacyjnego winno być nadsyłane do 30 listopada, sprawozdanie z rozdziału ogierów na dzierzawy i punkty kopolacyjne w sezonie – do 15 grudnia. Dokumenty przekazywane za pośrednictwem poczty elektronicznej były wysłane 6 stycznia 2021 r., tj. 22 dni po wymaganym terminie (zestawienie ogierów kryjących, pokrytych klacz). Z kolei 27 stycznia 2022 r. wysłano pocztą elektroniczną sprawozdanie z sezonu kopolacyjnego za 2021 r., tj. 58 dni po wymaganym terminie. Odpowiedzialność z tytułu nieterminowego przekazywania sprawozdań ponosił kierownik stada ogierów.

(akta kontroli: str. 642-644, 780, 1687-1701, tom II)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka planowała wielkość produkcji roślinnej i zwierzęcej w biznesplanach opierając się na osiągniętych wynikach produkcji w poprzednich latach. Dostosowywała swoje plany do warunków rynkowych oraz uwzględniała w planach wcześniejsze zdarzenia związane z warunkami pogodowymi. W 2019 r. część dostępnego arealu Spółka przeznaczyła na produkcję nasienną. Funkcje głównego hodowcy pełniła osoba, która posiadała właściwe wykształcenie i doświadczenie zawodowe. Wiek pierwszego wycielenia krów ulegał systematycznemu obniżeniu, skróceniu ulegał okres międzywycieleniowy. Nie spełniono jednak jakościowych parametrów mleka zawartości tłuszczu w 2017 r., 2018 r., 2020 r. i białka w 2017 r., 2018 r. Ilość mleka uzyskiwana od jednej krowy ulegała systematycznemu zwiększeniu, a Spółka stosując embriotransfer poprawiała jakość hodowanych krów. Spółka określiła zasady przeprowadzania sprzedaży zwierząt. Jednak sprzedaż żywca wołowego odbywał się bez dokumentowania zebranych ofert, co było niezgodne z ustalonymi regułami. W okresie objętym kontrolą Spółka nie we wszystkich latach osiągnęła zaplanowane w biznesplanach przychody ze sprzedaży żywca. Jednak, w całym pięcioletnim okresie objętym kontrolą suma osiągniętych przychodów była wyższa od planowanych. Spółka nie osiągała planowanych wartości sprzedaży żywca baraniego, pomimo podejmowanych działań – współpracy z Regionalnym Związkiem Hodowców Owiec i Kóz w Poznaniu. W 2019 r., w związku z tym Spółka zmniejszyła liczebność stada owiec. Spółka prowadziła dzierzawę ogierów i pensjonat dla koni i w związku z tym w 2021 r. zweryfikowała cennik tych usług. Dokumentacja związana

z hodowlą koni była prowadzona nierzetelnie. Spółka nie udokumentowała przeprowadzenia przeglądów hodowlanych w latach 2017-2019. Jedyny protokół przeglądu hodowlanego był wykazem koni, a nie dokumentem w którym dokonano oceny walorów jakościowych ogierów, czy wskazań co do ich kondycji. Nierzetelnie również dokumentowano przekazywanie do KOWR sprawozdań z zakresu prowadzonego stada ogierów.

OBSZAR

2. Gospodarka finansowa i majątkowa spółki

Opis stanu faktycznego

Głównym przedmiotem działalności Spółki była: uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona, z wyłączeniem ryżu; obróbka nasion dla celów rozmnażania roślin, uprawa warzyw, włączając melony oraz uprawa roślin bulwiastych; chów i hodowla bydła mlecznego; chów i hodowla pozostałego bydła i bawołów; chów i hodowla koni i pozostałych zwierząt koniowatych; chów i hodowla owiec i kóz; uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana); sprzedaż hurtowa żywych zwierząt.

(akta kontroli str. 112-128, tom I)

Wysokość przychodów netto ze sprzedaży produktów wzrastała w latach 2017-2021 i wynosiła odpowiednio: 28 516,3 tys. zł; 29 945,1 tys. zł; 30 140,5 tys. zł; 33 245,9 tys. zł; 38 128,1 tys. zł.

Przychody ze sprzedaży produktów w ramach działalności podstawowej stanowiła 97% ogółu przychodów w 2017 r., w pozostałych latach stanowiła 98% (ich wysokość wynosiła odpowiednio: 27 740,6 tys. zł; 29 294,7 tys. zł; 29 506,9 tys. zł; 32 620,4 tys. zł; 37 383,5 tys. zł.

Wysokość przychodów uzyskiwanych ze sprzedaży materiałów i towarów oraz z usług, w tym: hodowlanych (krycie naturalne lub dzierzawa ogiera); działalności pomocniczej; działalności bytowej wynosiła w latach 2017-2021 odpowiednio: 760,9 tys. zł; 645,6 tys. zł; 615 tys. zł; 603,8 tys. zł; 655,8 tys. zł, co stanowiło w 2017 roku 3%, a w pozostałym okresie 2% przychodów.

(akta kontroli str. 189-1133, tom I; str. 370-405, tom II)

Wykonanie planu dochodów w 2017 było niższe od zaplanowanego o 3,9 % (tj. 1 334,9 tys. zł). Wpływ na to miało głównie zmniejszenie przychodów z produkcji roślinnej spowodowane suszą, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

W 2018 r. wykonanie planu dochodów było niższe od zaplanowanego o 3,4% (tj. 1 216,9 tys. zł). Wpływ na to miało głównie zmniejszenie przychodów i zapasów z produkcji roślinnej, w wyniku wystąpienia suszy.

W 2019 r., ze względu na występujące niekorzystne warunki atmosferyczne, osiągnięte przychody były niższe od planowanych o 11%, tj. o 4 357,8 tys. zł. Obniżenie przychodu ze sprzedaży produktów roślinnych spowodowane suszą o 33,3% zostało częściowo pokryte wyższymi niż planowane o 4,3% przychodami

z produkcji zwierzęcej (większa od zakładanej produkcja mleka i żywca oraz wzrost cen mleka).

W latach 2020-2021 Spółka osiągnęła przychody ogółem wyższe od zaplanowanych, odpowiednio o 3,9% (tj. 1 421 tys. zł) i o 11% (tj. 4 285,1 tys. zł). Główny wpływ na to miały wyższe od zaplanowanych plony roślin, wyższa cena produktów roślinnych, mleka oraz żywca wołowego. Zarząd Spółki wskazywał, że *plan przychodów był przedstawiany w wariancie ostrożnym, przy założeniu sprzyjających warunków atmosferycznych i rynkowych.*

(akta kontroli str. 189-1133, tom I; str. 370-405, tom II)

Koszty działalności spółki w latach 2017-2021 wyniosły odpowiednio 34 458,2 tys. zł; 35 891,2 tys. zł; 37 071,5 tys. zł; 36 522,2 tys. zł; 41 482 tys. zł.

W latach 2017-2018 r. Spółka poniosła koszty wyższe niż zaplanowane odpowiednio o 1,7 % (590,8 tys. zł) i o 1,5% (531,5 tys. zł), co spowodowane było wyższymi kosztami m.in. zakupów nasion i sadzeniaków, surowców do przetwórstwa rolnego, paliwa, energii i wody.

W latach 2019-2020 r. Spółka poniosła koszty niższe niż zaplanowane, odpowiednio o 1,8% (662,2 tys. zł) i o 2,7% (1 033,7 tys. zł). Prezes Zarządu wyjaśniła, że *Spółka obawiając się trudnego następnego roku zaplanowała koszty na wyższym poziomie.*

W 2021 r. Spółka wykonała koszty o 4,3% (1 7221,1 tys. zł) wyższe niż zaplanowane, co spowodowane było wysokimi cenami środków produkcji, tj. nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, paliwa i komponentów do pasz.

(akta kontroli str. 189-1133, tom I; str. 370-405, tom II)

Koszty amortyzacji, w okresie objętym kontrolą, wynosiły odpowiednio: 2 794,4 tys. zł (8% ogólnych kosztów); 2 730,3 tys. zł (8% ogólnych kosztów); 2 680,9 tys. zł (7% ogólnych kosztów); 2 690,3 tys. zł (7% ogólnych kosztów); 2 627,2 tys. zł (6% ogólnych kosztów).

Koszty zużycia materiałów i energii, w okresie objętym kontrolą, wynosiły odpowiednio: 15 692,5 tys. zł (46% ogólnych kosztów); 17 885,1 tys. zł (50% ogólnych kosztów); 17 204,6 tys. zł (46% ogólnych kosztów); 17 388,4 tys. zł (48% ogólnych kosztów); 21 733 tys. zł (52% ogólnych kosztów).

Koszty usług obcych, w okresie objętym kontrolą, wynosiły odpowiednio: 3 921,4 tys. zł (11% ogólnych kosztów); 3 175,2 tys. zł (9% ogólnych kosztów); 4 133,1 tys. zł (11% ogólnych kosztów); 3 502,9 tys. zł (10% ogólnych kosztów); 3 289,9 tys. zł (8% ogólnych kosztów).

Koszty podatków i opłat, w okresie objętym kontrolą, wynosiły 6% ogólnych kosztów, tj. odpowiednio: 2 007,1 tys. zł; 2 116,4 tys. zł; 2 093,4 tys. zł; 2 145,9 tys. zł; 2 573 tys. zł.

Koszty wynagrodzeń, w okresie objętym kontrolą, wynosiły odpowiednio: 7 310 tys. zł (21% ogólnych kosztów); 7 378,2 tys. zł (21% ogólnych kosztów);

8 181 tys. zł (22% ogólnych kosztów); 7 999,2 tys. zł (22% ogólnych kosztów); 8 505,2 tys. zł (21% ogólnych kosztów).

Koszty ubezpieczeń społecznych, w okresie objętym kontrolą, wynosiły 5% ogólnych kosztów, tj. odpowiednio: 1 827,6 tys. zł; 1 885,5 tys. zł; 2 033,9 tys. zł; 1 997,1 tys. zł; 2 110,7 tys. zł.

Pozostałe koszty rodzajowe, w okresie objętym kontrolą, wynosiły odpowiednio: 905,2 tys. zł (3% ogólnych kosztów); 720,5 tys. zł (2% ogólnych kosztów); 744,6 tys. zł (2% ogólnych kosztów); 798,4 tys. zł (2% ogólnych kosztów); 643 tys. zł (2% ogólnych kosztów).

(akta kontroli str. 189-1133, tom I; str. 370-405, tom II)

W związku z kontrolą doraźną, przeprowadzoną przez KOWR w Spółce w dniach 4-5 marca 2020 r. zalecono pismem z 26 listopada 2020 r.³⁰ m.in. podjąć działania niezbędne do poprawy relacji przychodowo-kosztowej oraz monitorować koszty, w szczególności usług obcych. W odpowiedzi na powyższe zalecenia, Spółka w piśmie z 17 grudnia 2020 r. wyjaśniła m.in., że oceny relacji przychodowo-kosztowej dokonuje się w Spółce na bieżąco, sporządzając w tym celu comiesięczną analizę kosztów i przychodów. „Z uwagi na warunki atmosferyczne oraz sytuację cenową na rynku produktów Spółki, nie zawsze wyniki podjętych działań są zgodne z założeniami, co jest specyfiką branży rolnej”. W zakresie monitorowania kosztów usług obcych, Spółka wskazała, że wynikają one głównie ze spiętrzenia niektórych prac polowych (m.in. żniw) i konieczności ich wykonania w określonym terminie.

Wiceprezes wyjaśnił ponadto, że Spółka zasadniczo dąży do zminimalizowania zapotrzebowania na usługi obce, poprzez sukcesywne i systematyczne dokonywanie zakupów inwestycyjnych (w szczególności zakupów nowoczesnych maszyn rolniczych), tak aby móc wykonywać znaczną większość prac polowych własnymi siłami, bez konieczności korzystania z usług podmiotów zewnętrznych. Inwestycje w nowoczesny sprzęt nie tylko pozwalają na zwiększenie efektywności prac dzięki technologiom, lecz również zapewniają bezawaryjne działanie w okresie intensywnych prac polowych (żniwa).

(akta kontroli str. 1847-1964, tom I)

W 2017 r. oraz w latach 2020-2021, Spółka osiągnęła zysk na działalności gospodarczej w wysokości, odpowiednio: 1 387,7 tys. zł; 757,2 tys. zł; 4 152,2 tys. zł. Zysk za 2017 r. został przeznaczony na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (144 tys. zł) i kapitał zapasowy (z przeznaczeniem 625,6 tys. zł na nakłady inwestycyjne oraz 618,1 na realizację przyjętego programu hodowlanego). Zysk za 2020 r. został w całości przeznaczony na fundusz zapasowy Spółki. W zakresie wyniku za rok obrotowy 2021 r., Zarząd Spółki zawnioskował do Zgromadzenia o przeznaczenie zysku netto w wysokości 4 152,2 tys. zł w całości na fundusz zapasowy Spółki.

³⁰ CEN.DNS.WNBSS.6161.5.2020.PIR.1

W latach 2018-2019, na prowadzonej działalności gospodarczej Spółka zanotowała stratę w wysokości odpowiednio 2 777,6 tys. zł i 1 804 tys. zł. Straty w ww. latach zostały pokryte w całości z kapitału zapasowego Spółki i były spowodowane suszą, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

W okresie objętym kontrolą nie była wypłacana dywidenda. Rokrocznie sprawozdanie finansowe jednostki sporządzane było przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej, nie stwierdzano okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenie jej kontynuowania.

(akta kontroli str. 189-1133; str. 370-405, tom II)

W 2017 r. osiągnięty wynik finansowy netto był niższy o 10,8% (tj. o 168 tys. zł) od zaplanowanego. Przychody netto ze sprzedaży produkcji roślinnej i produktów pochodzenia zwierzęcego wyniosły 31 373,1 tys. zł; koszty działalności operacyjnej 34 458,2 tys. zł. Ze sprzedaży zanotowano stratę w wysokości 3 085,1 tys. zł. Na pozostałej działalności operacyjnej zanotowano przychody operacyjne w wysokości 4 785,2 tys. zł oraz koszty operacyjne w wysokości 323,6 tys. zł, co przełożyło się na dodatni wynik na pozostałej działalności operacyjnej 4 461,6 tys. zł. Zysk z działalności operacyjnej wyniósł 1 376,5 tys. zł. Na wynik na działalności finansowej (11,2 tys. zł) złożyły się przychody finansowe wynoszące 22,2 tys. zł oraz koszty finansowe wynoszące 11 tys. zł³¹.

Prezes Spółki wyjaśniła, że *na spadek przychodów w produkcji roślinnej miały wpływ: plony w plantacji rzepaku, zaplanowane na poziomie 3,9 t/ha, przy rzeczywistym zbiorze 3,16 t/ha, co przy zasiewie 981,2 ha daje różnicę o ok 726 ton mniejszy zbiór rzepaku (plan sprzedaży rzepaku przewidywał przychód na poziomie 6 029,3 tys. zł, a uzyskano ze sprzedaży rzepaku 3 101,2 tys. zł); cena buraków cukrowych zaplanowana na 125 zł/t, przy rzeczywistej wysokości 91,70 zł/ tonę czyli o 33,3 zł/t mniej (mimo większego plonu o 9,6 t/ha i zbiorze większym o 2,5 tys. ton od zaplanowanego, uzyskano ze sprzedaży kwotę 1 717,9 tys. zł, podczas gdy plan przychodów ze sprzedaży buraków cukrowych przewidywał przychód 2 317,3 tys. zł).* Na wynik przychodów z produkcji roślinnej miał również wpływ plon pszenicy, który był większy od zaplanowanego o 1,6 t/ha, co przy zasiewach 858,4 ha dało 1 373,4 tony (sprzedaż pszenicy zaplanowano na poziomie 3 333,5 tys. zł a uzyskano przychód 5 475,1 tys. zł). Prezes Spółki wyjaśniła ponadto, że *na wzrost w sprzedaży zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego miała głównie wpływ cena mleka. Zaplanowano cenę za 1 l na poziomie 1,35 zł, natomiast uzyskano średnią cenę na poziomie 1,45 zł/l, co przy sprzedaży rocznie 8 472,9 tys. litrów daje wzrost o 707,6 tys. zł.*

Prezes Spółki podkreśliła, że *na różnicę w wyniku finansowym w roku 2017 wpływ miały głównie mniejsze od planu przychody z produkcji roślinnej i poniesione koszty, większe od zaplanowanych. Na niewielką w rezultacie różnicę w wyniku finansowym miał wzrost różnicy zapasów. Planowano różnicę zapasów na poziomie 1 089,0 tys.*

³¹ Na koszty finansowe w 2017 r. złożyły się: odsetki od kredytu odnawialnego – 5,7 tys. zł; inne koszty – 5,30 tys. zł m.in. prolongaty od odnowienia kredytu, opłaty leasingowe.

zł, a faktyczny wzrost był na poziomie 2 856,80 tys. zł. Na wzrost różnicy zapasów w wysokości 1 767,80 tys. zł wpłynęła: wycena produktów roślinnych, w ramach której podniesiono ceny średnio o ok. 6 %, w stosunku do roku 2016; większe ilości produktów roślinnych w magazynach; wzrost w wycenie inwentarza. W roku 2016 wycenę inwentarza zwiększono zgodnie z zaleceniem ZZW, aby w ciągu trzech kolejnych lat wycenić inwentarz do wysokości 60 % ceny rynkowej. Rok 2017 był drugim rokiem w wycenie.

(akta kontroli str. 189-1133, 1965-1971, tom I; wyjaśnienia do wyniku; str. 370-405, tom II)

W 2018 r. osiągnięty wynik finansowy netto był niższy o 4 341,4 tys. zł od zaplanowanego. Przychody netto ze sprzedaży wyniosły 29 576 tys. zł; koszty działalności operacyjnej 35 891,2 tys. zł. Ze sprzedaży zanotowano stratę w wysokości 6 315,2 tys. zł. Na pozostałej działalności operacyjnej zanotowano przychody operacyjne w wysokości 4 233,6 tys. zł oraz koszty operacyjne w wysokości 648,8 tys. zł, co przełożyło się na dodatni wynik na pozostałej działalności operacyjnej 3 584,8 tys. zł. Strata z działalności operacyjnej wyniosła 2 730,4 tys. zł. Na ujemny wynik na działalności finansowej (47,20 tys. zł) złożyły się przychody finansowe wynoszące 10,50 tys. zł oraz koszty finansowe wynoszące 57,7 tys. zł³².

W 2019 r. osiągnięty wynik finansowy netto był niższy o 4 357,8 tys. zł od zaplanowanego. Przychody netto ze sprzedaży wyniosły 31 539,1 tys. zł; koszty działalności operacyjnej 37 071,5 tys. zł. Ze sprzedaży zanotowano stratę w wysokości 5 532,4 tys. zł. Na pozostałej działalności operacyjnej zanotowano przychody operacyjne w wysokości 3 979,4 tys. zł oraz koszty operacyjne w wysokości 197,8 tys. zł, co przełożyło się na dodatni wynik na pozostałej działalności operacyjnej 3 781,6 tys. zł. Strata z działalności operacyjnej wyniosła 1 750,8 tys. zł. Na ujemny wynik na działalności finansowej (53,2 tys. zł) złożyły się przychody finansowe wynoszące 7,5 tys. zł oraz koszty finansowe wynoszące 60,7 tys. zł³³.

Prezes Spółki wyjaśniła, że *strata Spółki w latach 2018-2019, wyróżniająca się na tle wyników finansowych z pozostałego okresu objętego kontrolą była wynikiem klęski suszy o bezprecedensowym charakterze, której skutki były dla Spółki bardzo dotkliwe – odnotowano szkodę w uprawach w wysokości 42 % średniej rocznej produkcji co stanowi kwotę 7 223,68 tys. zł, natomiast w hodowli – w wysokości 11 % średniej rocznej produkcji, co stanowi kwotę 1 130,38 tys. zł. Łączna wysokość oszacowanych szkód (obniżenie dochodu w produkcji roślinnej i zwierzęcej razem wziętej) wyniosła ogółem 31 %, co stanowił kwotę 8 354,05 tys. zł. Prezes Zarządu podkreśliła, że strata*

³² Na koszty finansowe w 2018 r. złożyły się: odsetki 36,5 tys. zł. (odsetki głównie od kredytu odnawialnego, oraz zaciągnięcie kredytu suszowego po pierwszym roku suszy na kwotę 3 mln zł na 3 lata); inne koszty – 21,2 tys. zł – prowizje od udzielonego kredytu, opłaty leasingowe.

³³ Na koszty finansowe w 2019 r. złożyły się: odsetki – 47,60 tys. zł (odsetki od kredytu odnawialnego oraz suszowego); inne koszty – 13,1 tys. zł . m.in. prowizje od udzielonego kredytu (Spółka zaciągnęła drugi kredyt suszowy w wysokości 1 mln. 400 tys. zł na 3 lata).

na koniec III kw. 2018 r., (tj. po głównych zbiorach) wynosiła ok 5 mln. zł. Jednocześnie w roku 2018 prowadzone były inwestycje budowlane, które musiały być rozliczone do końca ww. roku, zgodnie z zawartymi umowami (I etap modernizacji budynku inwentarskiego „Ferma Grotkowo”, kwota do zapłaty na koniec roku ok. 1,1 mln zł), a niewywiązanie się z umów rodziłoby dla Spółki skutki finansowe. Prezes Spółki wskazała ponadto, że Spółka nie mogła zaniechać zakupu środków produkcji (niezbędnych nawozów, pasz, paliw, środków ochrony roślin itp.), ponieważ wobec obserwowanej tendencji wzrostowej cen (zwłaszcza w odniesieniu do cen nawozów mineralnych), przyjęto założenie dalszego wzrostu cen w 2019 r.

Odnosząc się do zjawiska suszy w 2019 r. Prezes Spółki wskazała, że była ona zjawiskiem jeszcze bardziej dotkliwym dla Spółki, niż w 2018 r. Spółka odnotowała wówczas szkodę w wysokości 45 % średniej rocznej produkcji, co przekładało się na kwotę 7 706,4 tys. zł w zakresie produkcji roślinnej, natomiast obniżenie dochodu w wyniku szkód w produkcji zwierzęcej wyniosło 1 515,4 tys. zł, co stanowiło 14,07 % średniej rocznej produkcji.

Łączna wysokość oszacowanych szkód (obniżenie dochodu w produkcji roślinnej i zwierzęcej razem wziętej) wyniosła ogółem 9 221,8 zł, co stanowiło 33 % średniej rocznej produkcji w gospodarstwie rolnym. Prezes Spółki podkreśliła, że w 2019 r. Spółka, oprócz zakupów środków produkcji z uwagi na uzasadnione obawy o wzrost cen tych środków w roku 2020, musiała wywiązać się z umów inwestycyjnych – do końca 2019 r. konieczne było rozliczenie budowy płyty obornikowej przy fermie bydła w Żydowie, co oznaczało dla Spółki wydatek rzędu 368,9 tys. zł. Prezes Zarządu wskazała, że sytuację Spółki pogorszyły również niskie ceny skupu pszenicy oraz żyta, co do których analizy wskazywała na możliwość wzrostu dopiero na przełomie 2019/2020 r.

(akta kontroli str. 189-1133, 1965-1971, tom I; str. 370-405, tom II)

W 2020 r. osiągnięty wynik finansowy netto był wyższy o 23% (tj. o 175,3 tys. zł) od zaplanowanego. Przychody netto ze sprzedaży wyniosły 33 173 tys. zł; koszty działalności operacyjnej 36 522,2 tys. zł. Ze sprzedaży zanotowano stratę w wysokości 3 349,2 tys. zł. Na pozostałej działalności operacyjnej zanotowano przychody operacyjne w wysokości 4 805,2 tys. zł oraz koszty operacyjne w wysokości 648,3 tys. zł, co przełożyło się na dodatni wynik na pozostałej działalności operacyjnej 4 156,9 tys. zł. Zysk z działalności operacyjnej wyniósł 807,7 tys. zł. Na ujemny wynik na działalności finansowej (50,5 tys. zł) złożyły się przychody finansowe wynoszące 2,8 tys. zł oraz koszty finansowe wynoszące 53,30 tys. zł³⁴.

Prezes Spółki wyjaśniła, że planowanie wyniku na rok 2020 było bardzo ostrożnym działaniem, mającym na uwadze dwa poprzednie lata, w których Spółkę nawiedziła katastrofalna susza, oraz związana z tym obawa o plony i ceny środków produkcji. Przychody osiągnięto większe o 3,9 % niż planowano. W sprzedaży produktów roślinnych wzrost o 663 tys. zł był spowodowany głównie planowaniem mniejszych

³⁴ Na koszty finansowe w 2020 r. złożyły się: odsetki – 47,8 tys. zł (odsetki od kredytów); inne koszty 5,5 tys. zł (m.in. pozostałe opłaty)

plonów (np. pszenica plonowała 7,7 t/ha, a plan plonu zakładał wydajność 6,7 t/ha; rzepak, plan plonu 3,2 t/ha osiągnięto 4,26 t/ha). Podobnie ostrożne planowanie zastosowano w sprzedaży mleka. Cena planowana na rok 2020 wynosiła 1,36 zł/l, a uzyskano średnią cenę na poziomie 1,42 zł/l. Ponadto, w planie zakładano sprzedaż mleka w ilości 9 197,9 tys. litrów, a sprzedano 9 668,5 tys. litrów. Plan przychodów ze sprzedaży mleka wynosił 12 509,1 tys. zł, a wykonanie 13 725,3 tys. zł. Jednocześnie Prezes Spółki wskazała, że *Spółka, obawiając się trudnego następnego roku, zaplanowała koszty na wyższym poziomie od wykonanych o 2,7 %, (kwota mniejsza o 1 033,70 tys. zł).*

Prezes Zarządu wyjaśniła, że spadek zapasów o 2 291,40 tys. zł, w stosunku do planowanych, spowodowany był głównie brakiem na koniec roku produktów roślinnych w magazynach (małe zbiory w 2019 i ich sprzedaż po zbiorach w roku 2019), również w roku 2020 z uwagi na małe stany zapasów z roku 2019 Spółka sprzedała w 2020 r. większość swoich zbiorów z bieżącego roku.

(akta kontroli str. 189-1133, 1965-1971, tom I; str. 370-405, tom II)

W 2021 r. osiągnięty wynik finansowy netto był wyższy o 62% (tj. o 2 590,3 tys. zł) od zaplanowanego. Przychody netto ze sprzedaży wyniosły 40 763,5 tys. zł; koszty działalności operacyjnej 41 482 tys. zł. Ze sprzedaży produkcji roślinnej i zwierzęcej zanotowano stratę w wysokości 718,5 tys. zł. Na pozostałej działalności operacyjnej zanotowano przychody operacyjne w wysokości 4 998,7 tys. zł oraz koszty operacyjne w wysokości 212,3 tys. zł, co przełożyło się na dodatni wynik na pozostałej działalności operacyjnej 4 786,4 tys. zł. Zysk z działalności operacyjnej wyniósł 4 067,9 tys. zł. Na wynik na działalności finansowej (84,3 tys. zł) złożyły się przychody finansowe wynoszące 142,2 tys. zł oraz koszty finansowe wynoszące 57,9 tys. zł³⁵. Prezes Zarządu wyjaśniła, że *na wykonanie przychodów w roku 2021 wskazuje głównie wzrost (od zaplanowanych) sprzedaży zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego o 21,5 % (o kwotę 3 624 tys. zł).* Sprzedaż żywca zaplanowano na kwotę 3 084,3 tys. zł, a wykonanie na poziomie 3 726,7 tys. zł. Sprzedaż mleka zaplanowano na poziomie 9 755,6 tys. litrów w cenie 1,41 zł za litr, a z uwagi na zwiększoną wydajność sprzedano 10 139,1 tys. litrów w cenie 1,65 zł/l. Planowane przychody w roku 2021 ze sprzedaży mleka wynosiły 13 755,3 tys. zł, a wykonanie, z uwagi na wyższą cenę i większą ilość mleka wyniosło 16 737,1 tys. zł. Ponadto Prezes Zarządu wskazała, że *w 2021 r. Spółka, po 4-letnim postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, zawarła ugodę, w ramach której uzyskała odszkodowanie za straty w uprawie rzepaku w 2017 r. (należność główna w wysokości 490,5 tys. zł oraz należne odsetki od 2017 r. w wysokości 135,5 tys. zł).*

(akta kontroli str. 189-1133, 1965-1971, tom I; str. 370-405, tom II)

W latach 2018-2019 Spółka posiłkowała się kredytami preferencyjnymi na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny,

³⁵ Na koszty finansowe w 2021 r. złożyły się: odsetki – 38,20 tys. zł (odsetki od kredytów); inne koszty – 19,7 tys. zł (koszty inne m.in. odnowienie kredytu odnawialnego prowizja).

ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę (linia inwestycyjna K01, linia obrotowa K02), udzielanymi przez ARiMR. Prezes Spółki wyjaśniła, że ww. tzw. kredyty suszowe pozwoliły utrzymać płynność finansową Spółki w trudnym okresie suszy i w pierwszym roku po suszy (brak zapasów w magazynach).

(akta kontroli str. 1847-1971, tom I)

Prezes Spółki wyjaśniła ponadto, że Spółka zwracała się z wnioskami o tzw. pomoc suszową do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, jednakże przyjęta i stosowana także przez ARiMR definicja małego i średniego przedsiębiorstwa wyklucza Spółkę z kręgu tych podmiotów, ze względu na sprawowanie nad Spółką kontroli przez Skarb Państwa (Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Komisji UE nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 oraz 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej).

(akta kontroli str. 1847-1971, tom I)

Spółka ze względu na problemy finansowe z powodu suszy w latach 2018-2019 informowała KOWR o stratach wywołanych suszą i w związku z tym składała wnioski o umorzenie raty czynszu; przesunięcie terminu zapłaty czynszu dzierżawnego oraz rozłożenie na raty czynszu dzierżawnego. W odpowiedzi KOWR wyraził zgodę na rozłożenie na raty czynszu dzierżawnego za II półrocze 2019 r., (kwota 541 tys. zł) na sześć rat. W rezultacie zawarto 30 lipca 2020 r. ugodę nr 7/07/2020, w myśl której Spółka dokonuje spłaty czynszu w rocznych, oprocentowanych³⁶ ratach, z których termin płatności ostatniej przypada na rok 2024 r.

(akta kontroli str. 1847-1971, tom I)

Szczegółowym badaniem objęto 5 wydatków, po jednym wydatku określonym na podstawie dokumentu księgowego o najwyższej wartości w roku za okres od 2017 do 2021 r., były to: aport nieruchomości (200 tys. zł); modernizacja budynku inwentarskiego w Grotkowie (1 046 tys. zł); dostawa i montaż płyty obornikowej (940 tys. zł); dostawa opryskiwacza (850 tys. zł); dostawa ciągnika (1 084 tys. zł).

Wydatki te zostały prawidłowo skalkulowane oraz przeznaczone na realizację zadań jednostki. Przy wyborze kontrahenta dochowano należytej staranności oraz stosowano wewnętrzne procedury wyboru wykonawców. Wydatki zostały należycie udokumentowane oraz prawidłowo ujęte w ewidencji środków trwałych. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek, kar lub opłat.

(akta kontroli str. 1134-1789, tom I)

W okresie objętym kontrolą przyjęto w Spółce zasady wynagradzania członków organu zarządzającego zgodne z ustawą z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach

³⁶ Ugoda zawarta z KOWR przewidywała odsetki w wysokości stopy dyskontowej stanowiącej stopę bazową powiększoną o 1 punkt procentowy.

kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników nr 5/2017 z 14 lutego 2017 r. wprowadzono zasady wynagradzania członków organu zarządzającego, zgodnie z którym: wynagrodzenie całkowite członka organu zarządzającego składało się z części stałej, stanowiącej wynagrodzenie miesięczne podstawowe (określone kwotowo) oraz części zmiennej, stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy spółki; podstawę wymiaru wynagrodzenia stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego; część stała wynagrodzenia została określona w wysokości od trzykrotności do pięciokrotności podstawy; część zmienna wynagrodzenia uzależniona była od poziomu realizacji celów zarządczych, których wagi oraz obiektywne i mierzalne kryteria ich realizacji mogły być ustalane dla poszczególnych lub wszystkich członków zarządu; część zmienna nie mogła przekraczać 50% wynagrodzenia podstawowego członka organu zarządzającego w poprzednim roku obrotowym; uchwała w sprawie wynagrodzenia konkretnego członka zarządu mogła określać także uprawnienia do korzystania z określonych urządzeń technicznych oraz zasobów stanowiących mienie Spółki oraz wysokość odprawy. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników nr 6/2020 z 17 sierpnia 2020 r. doprecyzowała ww. zasady w celu wyeliminowania ewentualnych różnic w interpretacji zapisów dotyczących podstawy naliczania wynagrodzeń.

Faktyczna wysokość wynagrodzenia członków organu zarządczego, określona w uchwałach Zgromadzeń Wspólników oraz w zawartych umowach o zarządzanie nie przekraczała limitów określonych w ww. zasadach wynagradzania członków organu zarządzającego. Wynosiła ona 3,0-krotność dla Członka Zarządu oraz 4,5-krotność dla Prezesa Zarządu. Wynagrodzenie wypłacane w okresie objętym kontrolą nie przekraczało wskazanych krotności kwoty bazowej. Uchwały wskazywały ponadto, że członek organu może korzystać z majątku Spółki niezbędnego do efektywnego zarządzania, na warunkach określonych w umowie.

Umowy o zarządzanie zawierane z członkami Zarządu przewidywały prawo do następujących świadczeń o charakterze dodatkowym do korzystania na koszt Spółki: z samochodu służbowego (szczegółowe zasady określała odrębna umowa); ze służbowego komputera; telefonu komórkowego (brak limitu) oraz zwrotu udokumentowanych wydatków poniesionych w związku z pełnioną funkcją i kosztów podróży służbowych oraz kosztów korzystania z usług hotelowych. Spółka pokrywała również koszty (wymaganego przez umowę o zarządzanie) ubezpieczenia się od odpowiedzialności cywilnej z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków.

(akta kontroli str. 4-111, tom I)

Wysokość wynagrodzenia uzupełniającego ustalało Zgromadzenie Wspólników Spółki w drodze uchwały po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego oraz udzieleniu absolutorium członkom Zarządu. W okresie objętym kontrolą wynagrodzenie uzupełniające zostało wypłacone za lata obrotowe 2018 i 2020, i nie przekraczało 50% wynagrodzenia podstawowego członka organu

zarządzającego w poprzednim roku obrotowym. Świadczenia dodatkowe w roku 2017 dotyczyły polisy OC dla Zarządu.

(akta kontroli str. 4-111, tom I; 370-405, tom II)

Prezes Spółki wyjaśniła, że *oprócz w/w świadczeń wynikających z umów o zarządzanie, członkowie Zarządu nie otrzymywali żadnych innych nieodpłatnych świadczeń. Członek Zarządu zajmował mieszkanie służbowe, za które uiszcza comiesięczną opłatę na podstawie wystawionej faktury VAT. KOWR wyraził zgodę³⁷ na wynajem mieszkania na czas pełnienia funkcji Członka Zarządu Spółki, Zgromadzenie Wspólników powołało pełnomocnika³⁸ do reprezentowania Spółki przy zawieraniu umowy najmu³⁹.*

(akta kontroli str. 1847-1964, tom I)

Na 1 stycznia 2017 r., łączny areal gruntów, jakimi dysponowała Spółka wynosił 4 592,4737 ha, przy czym powierzchnia gruntów własnych wynosiła 15,4063 ha, natomiast gruntów dzierżawionych od KOWR 4 577,0674 ha. W 2017 r. wyłączono z dzierżawy 14,2616 ha, które zostały wniesione w formie aportu do Spółki oraz 27,2064 ha co, zgodnie z wyjaśnieniami *stanowiło w większości stawy oraz trochę łąk i mało dróg.*

Na 31 grudnia 2018 r., łączny areal gruntów, jakimi dysponowała Spółka zmalał do 4 565,2673 ha, przy czym powierzchnia gruntów własnych wzrosła w 2017 do 29,6679 ha, natomiast gruntów dzierżawionych od KOWR zmalała do 4 535,5994 ha.

Na 31 grudnia 2019 r., łączny areal gruntów, jakimi dysponowała Spółka wynosił 4 560,9225 ha, przy czym powierzchnia gruntów własnych nie zmieniła się i wynosiła 29,6679 ha, natomiast gruntów dzierżawionych od KOWR zmalała do 4 531,2546 ha. W 2019 r. roku wyłączono z dzierżawy 0,1448 ha, które, zgodnie z wyjaśnieniami, KOWR OT Warszawa przekazała na rzecz Gminy Czerniejewo oraz 4,2000 ha, które, zgodnie z wyjaśnieniami, zostało przez KOWR OT Warszawa *oddane w dzierżawę rolnikowi indywidualnemu.*

Na 31 grudnia 2020 r., łączny areal gruntów, jakimi dysponowała Spółka wynosił 4 560,4935 ha, przy czym powierzchnia gruntów własnych nie zmieniła się i wynosiła 29,6679 ha, natomiast gruntów dzierżawionych od KOWR zmalała do 4 530,8256 ha. Ww. powierzchniami gruntów Spółka dysponowała również na 31 grudnia 2021 r. W 2020 roku wyłączono z dzierżawy dwie działki: 0,0038 ha, zgodnie z wyjaśnieniami, *w wyniku podziału działek* oraz 0,4252 ha.

Na 26 maja 2021 r., łączny areal gruntów, jakimi dysponowała Spółka wynosił 4 806,4153ha, przy czym powierzchnia gruntów własnych nie zmieniła się i wynosiła 29,6679 ha, natomiast gruntów dzierżawionych od KOWR wzrosła do 4 776,7474 ha.

³⁷ Pismem z 16 października 2017 r.

³⁸ Uchwała 11/17 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 30 października 2017 r.

³⁹ Umowa określa m.in. czynsz najmu, koszty opłat eksploatacyjnych i wyposażenie lokalu.

Wzrost dzierżawionej powierzchni wynikał z przyjęcia z KOWR 245,9218 ha w celu zasiewu kukurydzy, przy czym grunty oddano w listopadzie 2021 r.

(akta kontroli str. str. 370-405, tom II)

W okresie objętym kontrolą, za wyjątkiem 2019 r., Spółka terminowo uiszczala opłaty z tytułu czynszu dzierżawnego do KOWR. W poszczególnych latach z okresu 2017-2021 czynsz wynosił odpowiednio: 1 093 tys. zł; 1 175 tys. zł; 1 212 tys. zł; 1 231 tys. zł; 1 425 tys. zł. Kwotę 541 tys. zł z tytułu czynszu za drugie półrocze 2019 r. rozłożono na raty, co zostało szczerzej opisane powyżej.

(akta kontroli str. 1847-1964, tom I)

Spółka dokonywała przeglądu posiadanych, w tym dzierżawionych, obiektów pod kątem ich użyteczności dla prowadzonej działalności. Prezes Spółki podkreśliła, że *obszar dzierżawionych przez Spółkę nieruchomości (ok. 4500 ha) jest nieporównanie większy od powierzchni nieruchomości, których Spółka jest właścicielem (niespełna 30 ha). Powyższe dane wskazują, że stopień samodzielności Spółki w zakresie decydowania o losie posiadanych nieruchomości jest stosunkowo niewielki, a decydujący w tym zakresie jest głos Właściciela.* Jednocześnie użyteczność lub jej brak powinna być rozpatrywana łącznie z przedmiotem działalności Spółki oraz celami, jakie wytycza Spółce Właściciel. Prezes Spółki wyjaśniła, że *samo stwierdzenie w danym momencie, że dana nieruchomość nie jest aktualnie wykorzystywana na potrzeby Spółki, należy traktować mimo wszystko z pewną dozą ostrożności – nie oznacza to bowiem, że jest ona dla Spółki nieprzydatna definitywnie – należy uwzględnić możliwość, że w dłuższej perspektywie może się okazać Spółce niezbędna wobec nieprzewidzianych wcześniej okoliczności zewnętrznych i wewnętrznych.*

(akta kontroli str. 1972-2108, tom I)

Prezes Spółki wyjaśniła, że *w ramach monitorowania stanu posiadanych przez siebie nieruchomości, wyodrębniane były szczególnie te, których stan wymagał nakładów inwestycyjnych, których poniesienie nie przełożyłoby się w przewidywalnym okresie czasu na wzrost przychodów Spółki oraz takie nieruchomości, które przy zrealizowaniu pewnych inwestycji dałyby Spółce realną możliwość zwiększenia przychodów. Wnioski o wyłączenie z dzierżawy obejmowały przypadki skrajne, głównie ze względu na stan techniczny danej nieruchomości i brak powiązania z aktualnie prowadzonymi przez Spółkę działaniami.* Prezes wskazała, że Spółka zwracała się do Właściciela o decyzje w sprawie rozmaitych nieruchomości, natomiast procesy decyzyjne po stronie Właściciela z powodu wielu czynników przebiegają wolniej niż w Spółce. Jako przykład Prezes Spółki podała rozpoczęte w 2016 r. przygotowania do wkładu niepieniężnego obejmującego Stado Ogierów w Gnieźnie. W piśmie KOWR- Departamentu Nadzoru nad Spółkami z dnia 14 grudnia 2020 r. (CEN.DNS.WNWSS.6101.20.2020.JM) wskazano na wstrzymanie procedowania ww. aportu wobec wątpliwości związanych z naruszeniem równowagi rynkowej w kontekście pomocy publicznej w UE.

W okresie objętym kontrolą Spółka podejmowała działania zmierzające do wyłączenia z dzierżawy nieużytkowanych nieruchomości, w szczególności prowadziła korespondencję w ww. przedmiocie z KOWR kontynuując rozpoczęte wcześniej postępowania. Pismami z 28 czerwca 2012 r. (L.dz. 356/12 i 358/12) Zarząd Spółki wystąpił do Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy Warszawa (poprzednik prawny KOWR) o wyłączenie z dzierżawy, odpowiednio dwóch i ośmiu działek. Od 2016 r., Spółka prowadzi działania zmierzające do wyłączenia z dzierżawy i przejęcie przez Gminę Niechanowo nieruchomości związanych z ujęciem wody w miejscowości Grotkowo, gm. Niechanowo. Co najmniej od 19 czerwca 2017 r. trwa korespondencja z KOWR mająca na celu wyłączenie z dzierżawy stodoły o numerze inwentarzowym Ż/3+4 wyłączonej z użytkowania z powodu złego stanu technicznego, który czynił obiekt niezdatnym do wykorzystania przez Spółkę bez gruntownego remontu.

Prezes Spółki wyjaśniła, że *Spółka kierowała do Właściciela wnioski o wyłączenie z dzierżawy począwszy od 2012 r., przy czym w większości pozostały one bez odpowiedzi.*

NIK zwraca uwagę na dużą liczbę obiektów niewykorzystywanych przez Spółkę do prowadzenia działalności. 21% z obiektów objętych szczegółowym badaniem było wyłączonych z użytkowania. Spółka utrzymując je w swoich zasobach ponosi nie tylko koszty czynszu dzierżawnego, ale również koszty ich utrzymania, niezbędnych napraw i zabezpieczenia przed szkodliwym wpływem czynników atmosferycznych i osób trzecich. Wątpliwości NIK budzi ekonomiczne uzasadnienie utrzymywania ww. obiektów w dzierżawionym zasobie oraz ponoszenie kosztów ich utrzymania przez Spółkę, jako jednostkę nastawioną na przynoszenie zysku z prowadzonej działalności, wobec braku ich użyteczność w dającej się przewidzieć przyszłości.

(akta kontroli str. 1972-2108, tom I)

Spółka nie stworzyła wewnętrznych regulacji stanowiących zasady postępowania z nieruchomościami przeznaczonymi do wyłączenia z dzierżawy, nieużytkowanymi lub w złym stanie technicznym. Prezes Spółki wyjaśniła, że *Spółka nie widziała potrzeby w ww. zakresie, z uwagi na brak wytycznych ze strony Właściciela, zmienność otoczenia gospodarczego i prawnego Spółki oraz długotrwałość procedur związanych z przygotowaniem aportów, włączeń z dzierżawy czy rozbiórek. W ocenie Zarządu Spółki, mając na uwadze ograniczone możliwości Spółki jako w przeważającej części dzierżawcy posiadanych nieruchomości, tworzenie podobnych procedur powinno być domeną Właściciela, do którego należy rozstrzygający i decydujący głos w sprawie aportów oraz włączeń z dzierżawy.*

(akta kontroli str. 1972-2108, tom I)

W okresie objętym kontrolą Spółka nie otrzymała od KOWR generalnych wytycznych lub zaleceń dotyczących sposobu postępowania i gospodarowania zbędnymi nieruchomościami.

W ramach kontroli doraźnej przeprowadzonej przez KOWR w Spółce w dniach 4-5 marca 2020 r. Spółka otrzymała zalecenia m.in. w zakresie rozdysponowania

20 pustostanów (mieszkań). Spółka poinformowała KOWR o braku możliwości realizacji ww. zaleceń, z uwagi na to, że przedmiotowe pustostany to lokale znajdujące się w obiektach podlegających ochronie konserwatorskiej. W ocenie Prezes Spółki, *jakikolwiek kroki zmierzające do wyodrębnienia i zbycia lokali w takim obiekcie byłyby uzależnione od zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który co do zasady nie wyrażał zgody na podobne działania. Ponadto Spółka wskazała, że część przedmiotowych lokali jest przeznaczona na mieszkania pracownicze. Zarząd Spółki pokreślił, że jedynie dzierżawi przedmiotowe lokale, a co za tym idzie, ze względu na brak uprawnień właścicielskich po stronie Spółki, ostateczna decyzja w przedmiocie ich rozdysponowania pozostaje po stronie Właściciela.*

(akta kontroli str. 1847-1964, 1972-2108, tom I)

W okresie objętym kontrolą, w Spółce obowiązywały sformalizowane, pisemne zasady korzystania przez pracowników z jej mienia ruchomego. Sposób i zakres korzystania z mienia spółki przez członków Zarządu, w tym z samochodów służbowych, telefonów służbowych i komputerów, regulowały umowy o zarządzanie zawarte przez Członków Zarządu ze Spółką. Dla pozostałych pracowników Spółki, zasady korzystania z laptopów i telefonów komórkowych regulowały zarządzenia nr 13 i 14 z 30 grudnia 2013 r. 29 listopada 2021 r., Zarządzeniem nr 4/2021 w sprawie zasad korzystania ze służbowych sprzętów elektronicznych w Gospodarstwie Rolno-Hodowlanym Żydowo Sp. z o.o., uregulowało m.in.: zasady przyznawania pracownikom służbowych telefonów komórkowych, laptopów, dronów; zasady korzystania z nich; zasady zwrotu przyznanych sprzętów elektronicznych. Od 1 kwietnia 2014 r. w Spółce obowiązywał również Regulamin używania samochodów służbowych na terenie Gospodarstwa Rolno-Hodowlanego Żydowo Sp. z o.o. regulujący m.in. kwestie ewidencji przebiegu pojazdu, czynności uznawanych za wykorzystanie pojazdu wyłącznie do działalności gospodarczej, zakazu wykorzystania pojazdów do celów prywatnych.

(akta kontroli str. 1847-1964, 1972-2108, tom I)

W okresie objętym kontrolą, w Spółce zasady korzystania przez pracowników z lokali mieszkalnych określały zawarte z nimi umowy najmu.

Zarząd Spółki 25 kwietnia 2016 r., Zarządzeniami nr 7 i 8, wprowadził tabelę opłat za czynsz w lokalach mieszkalnych należących do Spółki. Wysokość czynszu, była uzależniona od lokalizacji w miejscowości Gniezno oraz w miejscowościach Żółcz, Grotkowo, Karsewo, Pawłowo, Pakszyn. W uchwałach, określona była kwota bazowa⁴⁰, wraz z obniżkami od kwoty bazowej za obniżony standard mieszkania, tj. brak określonych elementów wyposażenia lub instalacji (brak: CO z kotłowni; gazu przewodowego, łazienki, WC; instalacji wodnokanalizacyjnej). 17 września 2020 r., na podstawie zarządzeń nr 7/2020 w sprawie wysokości stawek za czynsz w lokalach mieszkalnych należących do Spółki oraz nr 8/2020 w sprawie wysokości opłat eksploatacyjnych w lokalach mieszkalnych należących do Spółki nastąpiła

⁴⁰ Dla lokali znajdujących się w miejscowości Gniezno kwota bazowa wyniosła 3,52 zł/m², a dla lokali w miejscowościach Żółcz, Grotkowo, Karsewo, Pawłowo, Pakszyn wyniosła 2,13 zł/m².

aktualizacja stawek czynszu oraz mediów. Opłaty eksploatacyjne były przedmiotem umów na dostawę mediów i były ponoszone, w zależności od rodzaju mediów, w zależności od zajmowanej powierzchni (np. centralne ogrzewanie), wskazań zainstalowanych liczników (np. energia elektryczna), bądź ilości osób zamieszkujących lokal (np. wywóz nieczystości płynnych/dostawa wody). 20 grudnia 2021 r. Spółka dokonała aktualizacji opłaty z tytułu ogrzewania, z uwagi na wzrost cen opału.

(akta kontroli str. 1972-2108, tom I)

Zasady zbywania nieruchomości przez Spółkę zostały wprowadzone uchwałą Zarządu Spółki z 19 kwietnia 2019 r., w Regulaminie nabywania i zbywania towarów i usług, w tym środków produkcji, sprzętu i innych ruchomości oraz nieruchomości w Gospodarstwie Rolno-Hodowlanym „Żydowo” Sp. z o.o. w Żydowie. W okresie objętym kontrolą Spółka nie dokonywała sprzedaży nieruchomości.

(akta kontroli str. 1972-2108, tom I; 465-477, tom II)

W okresie objętym kontrolą Spółka nie otrzymywała od Właściciela wytycznych lub wskazań dotyczących prowadzenia modernizacji, inwestycji oraz remontów. W latach 2017-2021 Spółka realizowała inwestycje (modernizacje) i remonty w obiektach wykorzystywanych w swojej działalności podstawowej. Ich koszty wyniosły odpowiednio w poszczególnych latach: 1 658,4 tys. zł (wyłącznie modernizacje); 382,4 tys. zł (modernizacje 2 353,8 tys. zł; remonty 28,6 tys. zł); 1 671,4 tys. zł (modernizacje 1 569,3 tys. zł; remonty 102,1 tys. zł); 80,9 tys. zł (wyłącznie remonty); 157,6 tys. zł (modernizacje 71,1 tys. zł; remonty 86,5 tys. zł). Największe wydatki na modernizacje nieruchomości Spółka ponosiła w latach 2017 – 2019. Prezes Spółki wyjaśniła, że *w przedmiotowym okresie, Spółka koncentrowała swoje działania inwestycyjne na nieruchomościach związane z hodowlą zwierząt, przy czym dotyczyło to w szczególności obiektów w Grotkowie (modernizacja budynku inwentarskiego) oraz Żydowie (budowa płyty obornikowej)*. Przedmiotowe działania stanowiły część planu inwestycyjnego, którego początek realizacji przypadł w okresie przed 2017 r.

(akta kontroli str. 1972-2108, tom I; str. 370-405, tom II)

Prezes Zarządu wyjaśniła, że Spółka nie opracowywała zasad dokonywania modernizacji, inwestycji oraz remontów w formie skodyfikowanej. Spółka diagnozowała potrzeby, planowała inwestycje i remonty w oparciu o własne ustalenia wynikające m.in. z przeglądów oraz z potrzeb zgłaszanych przez kierowników zakładów, a następnie uwzględniano je odpowiednio w rocznych biznesplanach i wieloletnich planach inwestycyjnych. W oparciu o zatwierdzone przez Właściciela plany inwestycyjne, Spółka w okresie objętym kontrolą zrealizowała plany inwestycyjne w zakresie finansowym, dokonując jednocześnie zmian w zakresie rzeczowym. Zmiany te były uwarunkowane zmiennością otoczenia gospodarczego Spółki. W przypadku, gdy w danym roku wartość planowanych inwestycji różniła się od wartości w zatwierdzonym uprzednio planie o ponad 10 %, wówczas zgodnie z wytycznymi Właściciela, Spółka występowała o podjęcie stosownej uchwały

o zmianie biznesplanu, bądź składała Właścicielowi wyjaśnienia, co do zmian w biznesplanie. Taka sytuacja wystąpiła w roku 2018, z uwagi na katastrofalną suszę, Spółka osiągnęła przychody znacznie niższe od planowanych, a stosowne wyjaśnienia w zakresie wyników finansowych w tym okresie Spółka przedstawiała Właścicielowi.

(akta kontroli str. 1847-1964, 1972-2108, tom I)

W okresie objętym kontrolą Spółka wykonywała wymagane przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴¹ (dalej zwanej Prawo budowlane) okresowe kontrole stanu technicznego obiektów budowlanych wykorzystywanych w hodowli zwierząt gospodarskich oraz prowadziła dla nich książki obiektów budowlanych. W przypadku obiektów nieużytkowanych, stwierdzono przypadki odstąpienia od wykonywania ww. przeglądów⁴², co było dopuszczalne w świetle dyspozycji art. 62 Prawa budowlanego. Badanie książek obiektów budowlanych wykazało jednak niedokonanie niektórych z wymaganych wpisów, co zostało szerzej opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1825-1838, 1843-1946, tom I)

Przeprowadzone oględziny obiektów budowlanych wykorzystywanych w hodowli zwierząt⁴³ nie wykazały nieprawidłowości. Ustalono, że budynki te, były w dobrym stanie technicznym. W budynku obory, do którego w ramach przeglądów technicznych w latach 2019-2022 zgłoszono zastrzeżenia w zakresie uszkodzeń dachu (zalecono remont) oraz konieczność natychmiastowego usunięcia zagrożenia związanego z odsłoniętą instalacją elektryczną, ustalono że wymieniono instalację elektryczną. Dach nie został wyremontowany, został zabezpieczony w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracownikom i zwierzętom gospodarskim. Zgodnie z wyjaśnieniami Zarządu *cały obiekt przeznaczony jest do modernizacji.*

(akta kontroli str. 1839-1842, tom I)

W latach 2017-2021, w Spółce kontrolę przeprowadzał m.in. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Gnieźnie, KOWR, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Poznaniu, Agencja Nasienna sp. z o.o. Spółka wykonała wnioski wydane w ramach ww. kontroli.

(akta kontroli str. 1790-1824, tom I)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Szczegółowym badaniem objęto 124 książki obiektów budowlanych prowadzone dla obiektów służących hodowli zwierząt. Zgodnie z art. 64 Prawa budowlanego, właściciel lub zarządca jest obowiązany prowadzić dla każdego budynku oraz obiektu

Stwierdzone
nieprawidłowości

⁴¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, ze zm.

⁴² Spośród 124 obiektów objętych badaniem książek obiektów budowlanych, 26 było wyłączonych z użytkowania. 22 z nich nie miały w okresie od 2017 r. przeprowadzanych okresowych przeglądów technicznych.

⁴³ 7 czerwca 2022 r. dokonano oględzin obiektów stajni w Stadzie Ogierów w Gnieźnie; 8 czerwca 2022 r. dokonano oględzin gospodarstwa w Grotkowie.

budowlanego niebędącego budynkiem⁴⁴, książkę obiektu budowlanego, stanowiącą dokument przeznaczony do wpisów dotyczących przeprowadzanych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego, przy czym protokoły z kontroli obiektu budowlanego, powinny być do niej dołączone. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określił, w drodze rozporządzenia, wzór książki obiektu budowlanego i sposób jej prowadzenia. Badanie ww. 124 książek wykazało, że 57 z nich (46%) nie było prowadzone w sposób rzetelny i zgodny z ww. regulacjami prawa. Dotyczyło to niewpisywania informacji o prawidłowo przeprowadzanych przeglądach technicznych i budowlanych, niewypełniania książek i niezawierania w nich wymaganych informacji. W toku kontroli okazano książki z uzupełnionymi, brakującymi wcześniej wpisami.

(akta kontroli str. 1825-1838, 1843-1946, tom I)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie gospodarki finansowej Spółki. Zarządy Spółki, wobec pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej i majątkowej Spółki wynikającej z panującej suszy, podejmowały działania zmierzające do utrzymania płynności Spółki, uzyskując m.in. rozłożenia płatności czynszu dzierżawnego do KOWR na raty. Skontrolowane wydatki były ponoszone prawidłowo, w sposób gospodarny i celowy. Na podstawie przyjętych przez Zgromadzenie Wspólników zasad wynagradzania członków zarządu prawidłowo naliczano składniki wynagrodzenia. W okresie objętym kontrolą Spółka nie dokonywała zbywania nieruchomości, ale ustaliła procedury regulujące tryb i zasady ich zbywania. Pomimo nieopracowania planu modernizacji i remontów, obiekty budowlane utrzymywane były we właściwym stanie technicznym, chociaż stwierdzono przypadek niezrealizowania zalecanego remontu dachu. Przechodziły one wymagane przeglądy stanu technicznego, przy czym stwierdzono nierzetelne prowadzenie niektórych książek obiektów budowlanych, m.in. poprzez brak dokonywania w nich wpisów o przeprowadzonych przeglądach.

OBSZAR

3. Warunki weterynaryjne i utrzymanie zwierząt w spółce

Opis stanu faktycznego

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Gnieźnie, działający na zlecenie NIK, w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o NIK, przeprowadził w Spółce⁴⁵ kontrolę w zakresie minimalnych warunków utrzymania zwierząt oraz treści dokumentacji medycznej leczenia zwierząt. W budynku inwentarskim nr 5 w Grotkowie, gdzie utrzymywane było bydło opasowe powyżej szóstego miesiąca życia, stwierdzono brak zabezpieczeń w oknach i w otworze kalenicowym wentylacyjnym. Innych nieprawidłowości nie stwierdzono. Więcej na ten temat w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 3-78, tom II)

⁴⁴ którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2 Prawa budowlanego

⁴⁵ Kontrola została przeprowadzona we wszystkich lokalizacjach, w których były utrzymywane zwierzęta, tj.: w Żydowie, Grotkowie, Żółczu i Gnieźnie.

W 2018 r. Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Gnieźnie wykonał kontrolę w zakresie spełniania wymogów wzajemnej zgodności w obszarze identyfikacji i rejestracji zwierząt (IRZ). Skontrolowano dziewięć siedzib stad należących do Spółki. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 80-92, tom II)

W 2018 r. KOWR przeprowadził kontrolę planową w zakresie oceny działalności Spółki. W piśmie z 10 października 2018 r. KOWR sformułował zalecenia między innymi w zakresie hodowli zwierząt. Zalecono:

- częściej usuwać obornik z obór i okólników, w tym udrożnić kanały ściekowe,
- usunąć stare legowiska w oborach wolnostanowiskowych,
- ustawić maty dezynfekcyjne przed wejściem na teren gospodarstw i hali udojowej,
- rozważyć wymianę systemu do wykrywania rui na bardziej nowoczesny.

Spółka w odpowiedzi na zalecenia wskazała, że udrożniono kanały ściekowe, wyremontowano płytę obornikową, podjęto działania mające na celu ponowne uruchomienie zgarniacza obornika na fermie w Żółczu. Poinformowano, że obornik z obór na głębokiej ściółce oraz okólników będzie usuwany co dwa tygodnie. Usunięto stare legowiska z części obór wolnostojących, miejsca poddano dezynfekcji i zaścielono nową ściółką. W innych oborach podjęto te same zabiegi. Zainstalowano maty dezynfekcyjne. Spółka zakupiła sprzęt do wykrywania rui u jałówek CowWatch.

(akta kontroli str. 109-183, tom II)

W spółce zostały ustalone i opracowane w formie pisemnej zasady karmienia i pojenia zwierząt. Wg wyjaśnień Zarządu Spółki, *co najmniej od roku 2017 przedmiotowe zasady zostały ujęte w formie dokumentów o charakterze pomocniczym, jako narzędzie dla zootechników oraz kierowników zakładów. (...) Ze względu na ich obligatoryjność w zakresie stosowania przez cały czas w Spółce, nie zostały one opatrzone konkretną datą.* Nadzór nad realizacją zasad karmienia i pojenia zwierząt jest realizowany przez przełożonych każdego dnia, głównie zootechników. Zasady były przekazywane pracownikom ustnie. W dokumentach określono godziny karmienia, typ i sposób dawkowania paszy. Wskazano różnice w karmieniu krów i cieląt. Spółka posiadała harmonogram udoju krów. Określono zasady i częstotliwość ścielenia legowisk bydła, sprzątania ich odchodów. Odrębnie uregulowano zasady ścielenia i sprzątania w owczarni oraz boksów w stajni dla koni.

(akta kontroli str. 326-333, 677-680, tom II)

W okresie objętym kontrolą Spółka zawierała umowy na świadczenie usług weterynaryjnych z czterema podmiotami. Łączny koszt usług weterynaryjnych (wraz z lekami, szczepionkami) poniesionych w związku z opieką nad końmi w latach objętych kontrolą wyniósł 9 230,97 zł w 2017 r.; 17 931,53 zł w 2018 r., 8 898,05 zł w 2019 r. 19 164,28 zł w 2020 r. 14 752,16 zł w 2021 r. Natomiast koszty związane z opieką weterynaryjną nad bydłem i owcami (koszt usług oraz leków,

szczepionek) w latach 2017-2021 wyniosły odpowiednio⁴⁶: 856 037,72 zł; 932 733,66 zł; 835 333,67 zł; 929 906,39 zł; 988 193,16 zł.

(akta kontroli str. 273-8303, tom II)

Umowa o świadczenie usług weterynaryjnych w zakresie koni została zawarta 15 lipca 2016 r. na czas nieokreślony. Wykonawca został wybrany w drodze konkursu ofert. Kolejna umowa z innym podmiotem wyłonionym w drodze postępowania ofertowego 4 lutego 2021 r. Do każdej z umów został załączony cennik. Umowa dotycząca usług weterynaryjnych dla bydła i owiec została zawarta 15 lipca 2016 r. na okres nieokreślony. Z zleceniodawcą zawarto umowę na czas nieokreślony. Integralną częścią umowy był cennik usług. Natomiast 25 stycznia 2019 r. członek Zarządu Spółki i prokurent podpisali porozumienie z dotychczasowym wykonawcą, który nabył prawo do emerytury oraz z innym podmiotem realizującym usługi weterynaryjne (synem dotychczasowego zleceniobiorcy), który przejął obowiązki poprzedniego wykonawcy. Wszyscy wskazani powyżej zleceniobiorcy, którzy realizowali usługi weterynaryjne posiadali uprawnienia do wykonywania zawodu. Porozumienie zostało zawarte na okres do 30 czerwca 2022 r., pozostałe warunki umowy z 15 lipca 2016 r. nie uległy zmianie, łącznie z cennikiem usług. Zgodnie z wyjaśnieniami Zarządu, które złożono na okoliczność przyczyn zawarcia porozumienia wskazano, że *nowy wykonawca podczas współpracy w ramach realizacji umowy zawartej z dotychczasowym wykonawcą potwierdził fizycznie iż jego gotowość dotycząca usług weterynaryjnych zawsze była realizowana w trybie natychmiastowym, całodobowo nie zważając na czas świąteczny*. Wyłonienie nowego wykonawcy usług weterynaryjnych dla bydła i owiec nastąpiło z pominięciem obowiązujących w Spółce procedury zakupowej wprowadzonej zarządzeniem zarządu Spółki z 1 lipca 2016 r. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Szczegółowej kontroli poddano 10 faktur sporządzonych przez kontrahentów realizujących usługi weterynaryjne dla Spółki (z każdego roku objętego kontrolą i od wszystkich usługodawców). Do każdej faktury była załączona specyfikacja pozwalająca określić, co było przedmiotem zrealizowanej usługi. Zrealizowane usługi były zgodne z cennikiem usług.

(akta kontroli str. 271-272, 305-325, 339-340, 660-673, tom II)

W okresie objętym kontrolą Spółka sprzedawała bydło rzeźne o łącznej wartości 7 832,7 tys. zł do przedsiębiorstwa znajdującego się na terenie powiatu jarocińskiego. Dwie sztuki bydła w wyniku badania poubujowego decyzją Powiatowego Inspektora Weterynarii w Jarocinie⁴⁷, zostały uznane za niezdatne do spożycia przez ludzi z powodu wielowągrowatości⁴⁸, tj. jedna sztuka w roku 2017 i druga w roku 2019. Skutkowało to brakiem ujęcia w fakturze z 12 listopada 2019 r. sporządzonej przez Spółkę żywca o wadze 403 kg i wartości 2 297,10 zł, co stanowiło 0,22% przychodu

⁴⁶ Podano wartości brutto opieki weterynaryjnej koni, bydła i owiec.

⁴⁷ Informacja uzyskana od właściwego ze względu na siedzibę nabywcy Powiatowego Lekarza Weterynarii w trybie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁴⁸ Larwalne postaci tasiemca powodujące chorobę pasożytnicza u człowieka i zwierząt (Wikipedia).

wszystkich transakcji z tym kontrahentem za 2019 r. W drugim przypadku stwierdzenia wielowagrowatości u opasa rzeźnego, sprzedany żywiec został ujęty na fakturze z 2 sierpnia 2017 r., a kontrahent dokonał zapłaty.

(akta kontroli str. 351, 354-358, 765-777, tom II)

W trakcie przeprowadzonych oględzin pomieszczeń stajni⁴⁹ stwierdzono, że jeden z koni należący do Spółki – Galapagos⁵⁰ jest oznaczony na grzbiecie numerem w kolorze białym – dwie cyfry po jednej stronie grzbietu, trzy cyfry po drugiej. Z uzyskanych wyjaśnień kierownika Stada Ogierów w Gnieźnie wynika, że *oznaczenie zostało wykonane techniką wymrażania, a koń trafił już do Stada Ogierów w Gnieźnie z takim oznaczeniem*. Ogier ur. 2 maja 2015 r. został zakupiony przez Spółkę w stadninie koni na terenie Wielkopolski 25 września 2017 r.⁵¹ Protokół weterynaryjny przy zakupie wskazuje na posiadanie przez konia ww. numerów. Zgodnie z art. 6 ust. 1a, 2 pkt 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁵², znakowanie zwierząt stałocielnych przez wypalanie lub wymrażanie jest zabronione jako znęcanie się nad zwierzętami.

(akta kontroli str. 713-741, 758-762, tom II)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Gnieźnie, przeprowadzający na zlecenie NIK⁵³ kontrolę, stwierdził że w budynku inwentarskim nr 5 w Grotkowie brak było zabezpieczeń w oknach i w otworze kalenicowym. Mogło to skutkować przedostawaniem się do budynku innych zwierząt, np. ptaków, co było niezgodne z § 2 pkt 1 rozporządzenia ministra rolnictwa i rozwoju wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek⁵⁴. Zgodnie z nim budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, powinny być zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie. Brak zabezpieczeń zwiększał także ryzyko przenoszenia chorób. Odpowiedzialność za brak siatki zabezpieczającej ponosił zootechnik. W trakcie oględzin NIK 13 czerwca 2022 r. stwierdzono, że siatka została zainstalowana.

(akta kontroli str. 5, 7, 781-783, tom II)

2. Podpisanie przez Spółkę, 25 stycznia 2019 r., porozumienia z dotychczasowym wykonawcą usług weterynaryjnych dla bydła i owiec oraz z nowym wykonawcą realizującym usługi weterynaryjne (który przejął obowiązki poprzedniego wykonawcy) było niezgodne z przyjętą w Spółce procedurą zakupową stanowiącą załącznik do uchwały Zarządu Spółki nr 4/07/2016 z 1 lipca 2016 r.⁵⁵ Obowiązujące w Spółce

⁴⁹ Oględziny wykonano w dniu 7 czerwca 2022 r. w Stadzie Ogierów w Gnieźnie przy ul. Kłeckoskiej14.

⁵⁰ Niepowtarzalny numer przeżyciowy konia: 616 009 61 00536 15.

⁵¹ Faktura z 25 września 2017 r., nr 235/2017.

⁵² Dz. U. 2022 r., poz. 572 ze zm.

⁵³ w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o NIK

⁵⁴ Dz. U. 2003 r., Nr 168, poz. 1643 ze zm.

⁵⁵ Tekst jednolity procedury zakupowej wprowadzono zarządzeniem nr 2/2018 z 20 marca 2018 r.

regulaminy wewnętrzne nie przewidywały przejęcia określonego pakietu usług realizowanych na rzecz Spółki przez nowego wykonawcę i to w trybie porozumienia z dotychczasowym wykonawcą tej usługi. Zgodnie z pkt 1 procedury, wybór podmiotu dostarczającego materiały/towary/urządzenia lub wykonującego usługi/prace/inwestycje odbywa się na drodze wyboru w ramach konkursu ofert. W złożonych wyjaśnieniach Zarząd wskazał, że *podmiot, który przejął realizację usług weterynaryjnych wykonywał je na wysokim poziomie, posiadał niezbędne doświadczenie i znajomość stad zwierząt należących do Spółki*. Zawarcie umowy na okres trzech lat z podmiotem realizującym usługi weterynaryjnych z pominięciem wewnętrznej procedury zakupowej uniemożliwiało ewentualne uzyskanie korzystniejszej cenowo oferty. Odpowiedzialność z tego tytułu ponosi Członek Zarządu Spółki oraz prokurent, którzy w imieniu Spółki podpisali porozumienie z 25 stycznia 2019 r. Wartość usług weterynaryjnych świadczonych Spółce przez nowego usługodawcę wyniosła w 2019 r.: 769 676,58 zł, w 2020 r.: 929 906,39 zł, w 2021 r.: 988 193,16 zł.

(akta kontroli str. 271-296, 305-311, 339-340, 660, tom II)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka zapewniała zwierzętom hodowlanym stałą opiekę weterynaryjną. Jednak zawarcie umowy w zakresie usług weterynaryjnych dla bydła i owiec nastąpiło z naruszeniem zasad przyjętych przez Spółkę, czyli bez wymaganego konkursu ofert. Realizowano zalecenia KOWR co do zapewnienia właściwych warunków ich utrzymania. Stwierdzone przez PIW działający na zlecenie NIK niezabezpieczone przed dostępem innych zwierząt otwory okienne i otwór kalenicowy zostały zabezpieczone.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie:

- 1) wyłanianie podmiotów świadczących usługi na rzecz Spółki w trybie konkursu ofert, zgodnie wymaganym regulaminem opracowanym przez Spółkę.
- 2) corocznego przeprowadzania przeglądów hodowlanych koni, poprzedzonego udokumentowanym powołaniem komisji do ich realizacji,
- 3) terminowego składania sprawozdań dotyczących Stada Ogierów i rzetelnego dokumentowania doręczanie ich KOWR.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 30 czerwca 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy:
Tomasz Juskiewicz
starszy inspektor k.p.

/-/

Dyrektor:
z up. p.o. Wicedyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał

Dyrektor Delegatury NIK w Poznaniu

z up. p.o. Wicedyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

.....
podpis